

Ragni Hege Kitterød og Jan Lyngstad

**Samværsfedre - sammenheng
mellom inntekt og kontakt
med barna også etter
bidragsreformen**

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the various research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, januar 2007
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 978-82-537-7147-2 Trykt versjon
ISBN 978-82-537-7148-9 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe
02.01.20

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/61

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Ragni Hege Kitterød og Jan Lyngstad

Samværsfedre: Sammenheng mellom inntekt og kontakt med barna også etter bidragsreformen

Rapporter 2007/10 • Statistisk sentralbyrå 2007

Mange barn bor sammen med bare en av foreldrene sine, oftest mor, i hele eller deler av oppveksten. Det er en klar målsetting i norsk familiepolitikk at begge foreldre skal spille en aktiv rolle i barnas liv, også etter et samlivsbrudd. Høsten 2003 ble det innført nye regler for beregning av barnebidrag. Bidragspliktige får nå fratrukket i bidraget for samvær med barna. Dette er ment å dekke utgifter under samværet og oppmuntre til en mer aktiv omsorgsrolle for foreldre som ikke bor sammen med barna til daglig.

Det diskuteres ofte hvilke faktorer som hemmer og hvilke som fremmer kontakt mellom samværsforeldre og barn. I denne rapporten drøftes betydningen av fars inntekt, utdanning og bruk av sosialhjelp for samvær med barn i det daglige og i ferier, samt for hvorvidt man har delt bosted for barnet eller ikke. Analysene er basert på en utvalgsundersøkelse fra 2004.

Det er en positiv sammenheng mellom fars inntekt og antall samværsdager per måned, men sammenhengen er ikke helt lineær. Fedre i laveste inntektsgruppe har klart færre månedlige samværsdager enn dem med høyere inntekt. Inntektseffekten svekkes noe ved kontroll for reisetid til barna ettersom fedre som bor nær barna har høyere inntekt enn dem som bor lengre unna.

Fars inntekt har ikke bare betydning for antall samværsdager per måned, men øker også sannsynligheten for at far har sett barnet siste måned i det hele tatt. Det er særlig fedrene med lavest inntekt som sjeldnere enn andre fedre har hatt kontakt med barnet forrige måned.

Fedre med sosialhjelp har færre månedlige samværsdager med barna enn dem uten sosialhjelp, og har dessuten langt sjeldnere enn andre fedre hatt kontakt med barna overhodet forrige måned.

Det er en klar positiv sammenheng mellom fars inntekt og mengden samvær med barna i ferier. Det er særlig fedre med forholdsvis lav inntekt som skiller seg ut med mindre feriesamvær enn andre. Fedre med lav inntekt har også sjeldnere enn andre fedre hatt noe kontakt med barna i ferier overhodet siste år. Det er også en klar sammenheng mellom bruk av sosialhjelp og mengden feriesamvær. Fedre med sosialhjelp har mindre feriesamvær enn dem uten sosialhjelp.

Fedre med lang utdanning har klart mer feriesamvær med barna enn dem med kort utdanning, og de har også oftere hatt noe feriesamvær med barna overhodet siste år.

En av ti samværsfedre oppgav at de hadde delt bosted for barnet. Dette er vanligst blant fedre med høy inntekt.

Prosjektstøtte: Barne- og likestillingsdepartementet.

Innhold

Forord	8
1. Innledning	9
1.1. Formål med rapporten.....	9
1.2. Tidligere forskning.....	10
1.3. Bidragsreformen.....	12
1.4. Den videre gangen i rapporten.....	12
2. Datagrunnlag	13
2.1. Utvalg, datainnsamling og svarprosent.....	13
2.2. Vekter.....	14
2.3. Innholdet i undersøkelsen.....	14
2.4. Avvik mellom svar fra samværsforeldre og enslige foreldre.....	14
3. Analysevariabler	16
3.1. Avhengige variabler.....	16
3.2. Forklaringsvariabler.....	17
3.3. Kontrollvariabler.....	17
3.4. Sammenheng mellom bidrag og samvær.....	19
3.5. Størst bidrag blant fedre med høy inntekt og lang utdanning.....	20
4. Månedlig samvær - hvilken betydning har fars inntekt og utdanning?	21
4.1. Klar bivariat sammenheng.....	21
4.2. Fordelinger og gjennomsnitt for variablene i analysene.....	21
4.3. En positiv, men ikke helt lineær, sammenheng mellom fars inntekt og månedlig samvær.....	23
4.4. Litt mindre månedlig samvær blant fedre med sosialhjelp.....	28
4.5. Fedre med lav inntekt har sjeldnere enn andre sett barnet siste måned.....	29
5. Feriesamvær - hvilken betydning har fars inntekt og utdanning?	35
5.1. Klar bivariat sammenheng mellom fars sosioøkonomiske ressurser og feriesamvær.....	35
5.2. Minst feriesamvær for fedre med lav inntekt.....	35
5.3. Mindre feriesamvær når far har sosialhjelp.....	39
5.4. Fedre med lav inntekt er oftere enn andre uten feriekontakt med barna.....	39
5.5. Lav inntekt gir mindre feriesamvær for fedre i nye parforhold.....	41
6. Delt bosted - betydningen av fars inntekt og utdanning	47
6.1. Oftere delt bosted blant fedre med høy inntekt.....	47
6.2. Ingen klar sammenheng mellom bruk av sosialhjelp og delt bosted.....	48
7. Oppsummering og diskusjon	51
7.1. Bakgrunn for analysene.....	51
7.2. Resultater. Månedlig samvær.....	51
7.3. Resultater. Feriesamvær.....	52
7.4. Resultater. Delt bosted for barnet.....	52
7.5. Hvordan skal vi tolke effektene av fars inntekt, utdanning og bruk av sosialhjelp?.....	52
Litteratur	54

Tabellregister

3. Analysevariabler

- 3.1. Samvær med barna og barnets bosted blant fedre som betaler bidrag og blant fedre som ikke betaler bidrag. Gjennomsnittlig antall samværsdager forrige måned, gjennomsnittlig antall feriedager siste år, og andel med delt bosted for barnet. Antall observasjoner i parentes19
- 3.2. Andel som betaler bidrag og bidragets størrelse blant samværsfedre i ulike grupper. Prosent og kroner20

4. Månedlig samvær - hvilken betydning har fars inntekt og utdanning?

- 4.1. Samværsfedres kontakt med barna forrige måned. Gjennomsnittlig antall samværsdager og andel som var sammen med barnet minst én dag, i grupper for inntekt, utdanningsnivå og bruk av sosialhjelp21
- 4.2. Fordelinger og gjennomsnitt for variabler i analysene. Samværsfedre22
- 4.3. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Fars inntekt kontinuerlig og antall samværsdager kontinuerlig. (N=1071)24
- 4.4. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Fars inntekt kontinuerlig og antall samværsdager kontinuerlig. Analyser for fedre med kort reisetid (N=691) og fedre med lang reisetid (N=379)25
- 4.5. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Fars inntekt gruppert og antall samværsdager kontinuerlig. (N=1071)26
- 4.6. Gjennomsnittlig inntekt samt andelen med sosialhjelp blant samværsfedre med ulik reisetid. Kroner og prosent27
- 4.7. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Fars inntekt gruppert og antall samværsdager kontinuerlig. Analyser for fedre med kort reisetid (N=691) og fedre med lang reisetid (N=379)27
- 4.8. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Antall samværsdager kontinuerlig. (N=1071)28
- 4.9. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Antall samværsdager kontinuerlig. Analyser for fedre med kort reisetid (N=691) og fedre med lang reisetid (N=379)29
- 4.10. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for om samværsfedre var sammen med barnet forrige måned. Fars inntekt kontinuerlig. (N=1071)30
- 4.11. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for om samværsfedre var sammen med barnet forrige måned. Fars inntekt gruppert. (N=1071)31
- 4.12. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for om samværsfedre var sammen med barnet forrige måned. (N=1071)32
- 4.13. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og partners inntekt for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Inntekt kontinuerlig og antall samværsdager kontinuerlig. Analysene gjelder for fedre som bor med ny samboer eller ektefelle. (N=455)33
- 4.14. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og partners inntekt for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Inntekt i kvartiler og antall samværsdager kontinuerlig. Analysene gjelder for fedre som bor med ny samboer eller ektefelle. (N=455)34

5. Feriesamvær - hvilken betydning har fars inntekt og utdanning?

- 5.1. Samværsfedres kontakt med barna i ferier. Gjennomsnittlig antall samværsdager og andel som var sammen med barnet minst én dag, i grupper for inntekt, utdanningsnivå og bruk av sosialhjelp. Antall observasjoner i parentes35
- 5.2. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall dager med feriasamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Fars inntekt kontinuerlig og antall samværsdager kontinuerlig. (N=821)36
- 5.3. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall dager med feriasamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Fars inntekt kontinuerlig og antall samværsdager kontinuerlig. Analyser for fedre med kort reisetid (N=523) og fedre med lang reisetid (N=297)37
- 5.4. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall dager med feriasamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Fars inntekt gruppert og antall samværsdager kontinuerlig. (N=821)38
- 5.5. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall dager med feriasamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Fars inntekt gruppert og antall samværsdager kontinuerlig. Analyser for fedre med kort reisetid (N=523) og fedre med lang reisetid (N=297)39

5.6. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for antall dager med feriesamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Antall samværsdager kontinuerlig. (N=821).....	40
5.7. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for antall dager med feriesamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Antall samværsdager kontinuerlig. Analyser for fedre med kort reisetid (N=523) og fedre med lang reisetid (N=297).....	41
5.8. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for om samværsfedre var sammen med barnet i ferier siste år. Fars inntekt kontinuerlig. (N=1011).....	42
5.9. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for om samværsfedre var sammen med barnet i ferier siste år. Fars inntekt gruppert. (N=1011).....	43
5.10. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for om samværsfedre var sammen med barnet i ferier siste år. (N=1011).....	44
5.11. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og partners inntekt for antall dager med feriesamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Inntekt kontinuerlig og antall samværsdager kontinuerlig. Analysene gjelder for fedre som bor med ny samboer eller ektefelle. (N=360).....	45
5.12. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og partners inntekt for antall dager med feriesamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Inntekt i kvartiler og antall samværsdager kontinuerlig. Analysene gjelder for fedre som bor med ny samboer eller ektefelle. (N=360).....	46

6. Delt bosted - betydningen av fars inntekt og utdanning	
6.1 Andel med delt bosted for barnet blant samværsfedre i ulike grupper. Prosent.....	47
6.2. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for om samværsfedre har delt bosted for barnet. Fars inntekt kontinuerlig. (N=1076).....	48
6.3. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for om samværsfedre har delt bosted for barnet. Fars inntekt gruppert. (N=1076).....	49
6.4. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for om samværsfedre var har delt bosted for barnet. (N=1076).....	50

Forord

Denne rapporten drøfter hvorvidt samværsfedres inntekt, utdanning og bruk av sosialhjelp har betydning for kontakten med barn de ikke bor sammen med. Analysene er basert på Undersøkelsen om samvær og bidrag 2004, en spørreundersøkelse som blant annet kartlegger fordelingen av ansvar og omsorg for barna blant foreldre som lever atskilt. Undersøkelsen ble gjennomført ett år etter at det ble innført nye regler for beregning av barnebidrag høsten 2003. En lignende analyse er tidligere gjort på grunnlag av en tilsvarende undersøkelse fra høsten 2002. I foreliggende rapport analyseres samvær på månedlig basis og i ferier, samt hvilke faktorer som har betydning for om barnet har delt bosted eller ikke. Analysene tar utgangspunkt i samværsfedrenes opplysninger om hvor mye de er sammen med barna. Rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet.

1. Innledning

1.1. Formål med rapporten

I mange vestlige land har politikere og forskere de siste tiåra vært opptatt av utformingen av farsrollen. Det har vært en viktig politisk målsetting å få fedre til å ta en større del av familiearbeidet. Tidsbruksundersøkelser viser at gifte og samboende fedre bruker noe mer tid enn før til arbeid hjemme, og det er særlig omsorgsarbeidet for barn som har økt (Kitterød 2002). Innføringen av en egen fedrekvote i foreldrepermisjonen, samt mer selvstendige permisjonsrettigheter for fedre, er viktige virkemidler for å få fedre til å bruke mer tid på barna sine. Enkelte har hevdet at vi i Norge har en "farsvennlig velferdsstat" (Brandth og Kvande 2003). Mye av forskningen om fedre har dreid seg om hvordan gifte og samboende fedre utformer farsrollen, men etter hvert, og særlig siden slutten av 1990-tallet, har vi også fått mer kunnskap om kontaktmønstre mellom fedre og barn som ikke bor sammen til daglig. Fra politisk hold oppmuntres det til mye kontakt mellom foreldre og barn som bor hver for seg, og det diskuteres ofte hvilke forhold som hemmer, og hvilke som fremmer, en aktiv farsrolle etter et samlivsbrudd. Det var først på slutten av 1990-tallet vi fikk gode undersøkelser om samværsforeldres kontakt med barna sine i Norge.

Vi vet nå at de fleste samværsforeldre har ganske mye kontakt med barna (Jensen og Clausen 1997, Skevik og Hyggen 2002, Thuen 2004, Lyngstad 2004, Kitterød 2004a og 2005). Det er vanskelig å sammenligne dette for ulike land, men det kan se ut til at samværsfedre i Norge ser mer til barna enn samværsfedre i en del andre land der dette er kartlagt (Skevik 2006). Det er imidlertid stor variasjon mellom grupper av foreldre. Eksempelvis vet vi at fedre som har vært gift eller samboer med barnets mor, har betydelig mer kontakt med barna enn fedre som ikke har bodd sammen med barnets mor, de som bor nær barna har mer kontakt i det daglige enn dem som bor lengre unna, og de som har tenåringsbarn har mindre kontakt i det daglige enn dem som har mindre barn. For feriesamvær finner vi til dels andre mønstre (Thuen 2004, Kitterød 2006a). I denne rapporten undersøker vi betydningen av fars inntekt og utdanningsnivå for mengden kontakt med barna i det daglige og i ferier.

Samvær med barna innebærer gjerne en del utgifter. Kostnader i forbindelse med transport og aktiviteter under samværet kan hindre en del fedre i å se barna så mye som de skulle ønske. Videre kan det være slik at enkelte ikke har råd til et ekstra soverom eller annet utstyr som gjør det mer attraktivt for barna å besøke far. Feriereiser kan også være kostbart, og fedre kan ha problemer med å finansiere ferier som særlig de eldre barna finner interessante. God økonomi gir større rom for å invitere barna med på spennende reiser. Interesseorganisasjoner for samværsforeldre har kjempet for tiltak som kan gjøre det lettere å ha mye kontakt med barna. Siden 2002 har foreldre som ikke bor sammen, blitt anbefalt å dele på reiseutgiftene i forbindelse med barnas besøk hos samværsforelderen. Dette kan redusere samværsforeldrenes utgifter ved samvær, og særlig gjelder dette dem som bor langt fra barna sine. Også de nye reglene for beregning av barnebidrag som ble innført høsten 2003, kan minske kostnadene ved samvær. Ifølge dette regelverket reduseres bidraget for samværsforeldre som er mye sammen med barna sine. Fradraget er ment å dekke utgifter under samværet og skal oppmuntre til en mer aktiv foreldrerolle for samværsforeldre (Barne- og familiedepartementet 2001).

I denne rapporten undersøker vi betydningen av samværsforeldres inntekt og utdanning for mengden samvær med barna på grunnlag av en utvalgsundersøkelse fra 2004. Undersøkelsen ble altså gjennomført etter at reglene om deling av reiseutgifter og de nye bidragsreglene var innført. Bidragsreformen hadde vært virksom i ca. ett år. Vi har tidligere gjort lignende analyser på grunnlag av en utvalgsundersøkelse fra 2002 (Kitterød og Lyngstad 2006). Undersøkelsen fra 2004 har på mange måter høyere kvalitet enn den fra 2002, blant annet fordi data ble samlet inn gjennom telefonintervjuer i stedet for postalt, og fordi svarprosenten var atskillig høyere. Oppdragsgiver (Barne- og likestillingsdepartementet) har bedt om få en analyse av inntektens betydning for samværsfedres samvær med barna etter bidragsreformen, i tillegg til den analysen som ble gjort på datamaterialet fra 2002. Vi ser på kontakt mellom samværsfedre og barn i det daglige og i ferier. Kontakt i det daglige er målt ved

antall samværsdager siste måned, og kontakt i ferier er målt ved antall dager med feriesamvær siste år. Vi undersøker også hvilke faktorer som har betydning for om man hadde samvær overhodet siste måned og i ferier siste år, og hvilke faktorer som har betydning for om barnet har delt bosted eller ikke. Vi ser først og fremst på effekten av fars egen inntekt, men i noen analyser inkluderes også inntekten til en eventuell ny partner. Vi ser dessuten på betydningen av det å ha mottatt sosialhjelp. Dette er et indirekte mål på fattigdom eller en vanskelig økonomisk situasjon. Mens inntekt er viktig for å dekke utgifter til samvær med barna, kan fars utdanningsnivå reflektere normer for hvordan farsrollen bør utformes. Høyt utdannede menn har ofte mer likestillingsvennlige holdninger enn dem med mindre utdanning (Teigen 2006), noe som kan innebære at de har mer kontakt med barn de ikke bor sammen med.

Samværsfedre utgjør omtrent 90 prosent av alle samværsforeldre. Samværsforeldrene skiller seg fra samværsfedrene på mange måter. Eksempelvis har de mer kontakt med barn de ikke bor sammen med, de har ofte eldre samværsbarn enn samværsfedrene, og de har langt oftere enn fedrene bodd sammen med barnets andre forelder (Jensen 2005, Kitterød 2006b). Det kan dermed være grunn til å anta at inntekten har en annen betydning for kontakten med barna for samværsforeldre enn for samværsfedre. Ettersom det er såpass få samværsforeldre i undersøkelsen (155 stykker i nettoutvalget), ser vi bare på samværsfedre i denne rapporten.

1.2. Tidligere forskning

Sammenhengen mellom foreldres sosioøkonomiske ressurser på den ene side og kontakten mellom samværsforeldre og barn på den annen, er tidligere analysert i flere studier, både i Norge og andre land. Flere forskere mener å finne en klar positiv sammenheng slik at samværsforeldre med høy inntekt og utdanning er mer involvert i barna enn dem med mindre inntekt og utdanning. Resultatene spriker imidlertid en del, og det er ikke uten videre lett å sammenligne de ulike studiene. Både de avhengige og de uavhengige variablene i analysene avgrenses og operasjonaliseres forskjellig, og det framgår heller ikke alltid klart hvilket inntektsbegrep man bruker. Er det f.eks. inntekt før eller etter skatt, er et eventuelt barnebidrag trukket fra, og benytter man fars inntekt eller husholdningsinntekten i fars nye husholdning? Det varierer også hvilke forhold man kontrollerer for i analysene, noe som kan ha betydning for hvor sterke effekter man får av samværsfars inntekt og utdanning. Som vi viser i denne rapporten, er det særlig viktig om man kontrollerer for reisetid til barnet eller ikke. Utvalgene er også trukket forskjellig i de ulike studiene, noe som kan ha betydning for de resultatene man får. Eksempelvis ser noen bare på tidligere gifte foreldre, mens andre også inkluderer tidligere

samboere og foreldre som aldri har bodd sammen. Videre er det slik at noen studier ser på betydningen av samværsfedrenes sosioøkonomiske ressurser, mens andre også tar hensyn til mødrenes inntekt og utdanning. Dessuten er noen analyser basert på samværsfedrenes opplysninger om hvor mye kontakt de har med barna, mens andre baserer seg på informasjon fra mødrene.

I en analyse av den amerikanske undersøkelsen *The National Survey of Families and Households* fra slutten av 1980-tallet fant Stephens (1996) en klar positiv sammenheng mellom samværsfedres utdanningsnivå og mengden samvær med barna. Fars inntekt (målt ved tidspunktet for samlivsoppløsning) hadde imidlertid ingen klar effekt, og det hadde heller ikke mors utdanningsnivå. Den avhengige variabelen i analysen er en indeks konstruert på grunnlag av to mål for kontakt, nemlig hvor ofte barnet hadde sett samværsfaren i løpet av de siste 12 månedene, og hvor ofte de hadde hatt kontakt per telefon og brev. I tillegg analyserte Stephens hvilke faktorer som hadde betydning for det at man hadde kontakt med barna minst en gang per uke. Her fant hun positive effekter både av fars inntekt og utdanning. Analysene var basert på mors opplysninger om fars kontakt med barna.

Cooksey og Craig (1998) analyserte to runder av *The National Survey of Families and Households* (1987-88 og 1992-94) og fant at høyt utdannede fedre oftere enn dem med mindre utdanning hadde hyppig kontakt med barna sine. De fant ingen effekt av samværsfars inntekt (definert som logaritmen av husholdningsinntekten foregående år). De undersøkte to typer kontakt, nemlig besøkskontakt med barna og kontakt per telefon og brev. Mens Stephens (1996) slo sammen disse to målene til en indeks, betraktet Cooksey og Craig dem som to forskjellige dimensjoner ved samværsfedres engasjement i barna. De analyserte sannsynligheten for at far var sammen med barna minst en gang per måned, og sannsynligheten for at han snakket med dem på telefon minst en gang i uka. Ulikt Stephens, som altså tok utgangspunkt i møderens opplysninger, baserte Cooksey og Craig seg på informasjon fra fedrene selv.

I en analyse av det samme datamaterialet som Stephens (1996) brukte, fant Manning, Steward og Smock (2003) ikke noen sammenheng mellom samværsfedres utdanningsnivå og hyppigheten av samvær med barna. De fant heller ikke noen effekt av fars inntekt (det framgår ikke av artikkelen hvilket inntektsbegrep som brukes), men avdekket en effekt av inntekten til fars nye partner. Den avhengige variabelen, hyppighet av kontakt mellom samværsfar og barn, hadde seks svarkategorier fra "aldri" i den ene enden og til "flere ganger i uka" på den andre. Denne ble behandlet som en kontinuerlig variabel, og analysene ble foretatt ved hjelp av multippel lineær

regresjon. Hovedformålet var å finne ut om barn i et nytt forhold svekket fars kontakt med barn fra tidligere forhold. Fars inntekt og utdanning ble inkludert som kontrollvariabler. Effekten av disse faktorene ble ikke systematisk diskutert i artikkelen.

For Norges del rapporterte Jensen og Clausen (1997) en klar positiv sammenheng mellom samværsforeldres sosioøkonomiske ressurser og mengden kontakt med barna. Analysen var basert på en undersøkelse fra 1996 av kontaktmønstre mellom foreldre og barn som ikke bor sammen. De så på ulike typer kontakt, men la mest vekt på antall samværsdager forrige måned, som altså er ett av de målene som benyttes i foreliggende rapport. De fant at høyt utdannede foreldre hadde flere samværsdager med barna enn dem med mindre utdanning, at yrkesaktive foreldre hadde mer samvær enn dem uten jobb, og at de med høy inntekt hadde mer kontakt enn dem med lav inntekt. Inntekten ble kartlagt gjennom et spørsmål i skjema om husholdningens bruttoinntekt siste år (1995). Ved hjelp av en ekvivalensskala ble det justert for antall personer i husholdningen og beregnet en inntekt per person. De sammenhengene som ble rapportert, var basert på bivariate analyser. Dermed vet vi ikke om effektene av inntekt og utdanning ville endres ved kontroll for andre forhold, som for eksempel antall barn i relasjonen, barnas alder, hvorvidt foreldrene har bodd sammen eller ikke, og reisetid til barnet.

I bivariate tabellanalyser av en undersøkelse om samværsfedres økonomiske situasjon og levekår fra 2001/2002 fant ikke Skevik og Hyggen (2002) noen sammenheng mellom samværsfedres inntekt og utdanning på den ene siden, og antall månedlige samværsdager med barna på den annen. Fars inntekt ble da kartlagt gjennom et spørsmål om bruttoinntekt. Svaralternativene var gruppert. Skevik og Hyggen funn avviker altså fra Jensen og Clausens (1997) resultater. Skevik og Hyggen mener dette kan ha sammenheng med at utvalgene til de to undersøkelsene ble trukket forskjellig, noe som medførte at det var litt mindre variasjon i samværsfedrenes inntekt i deres studie enn i studien til Jensen og Clausen. De antar at utvalgsprosedyren, samt en viss skjevhet i frafallet, innebærer at fedrene med de høyeste og laveste inntektene falt utenfor i deres undersøkelse. Mens utvalget til Jensens og Clausens undersøkelse ble trukket fra befolkningsregisteret, ble Skevik og Hyggen's utvalg trukket fra Rikstrygdeverkets register over bidragsyttere. Dette dekket da 80-90 prosent av de bidragspliktige fedrene. De resterende 10-20 prosentene ordnet bidragsbetalingen privat, og falt, ifølge Skevik og Hyggen, ofte i den øverste enden av inntektsfordelingen. Fedre med lav inntekt hadde lavere svarprosent i undersøkelsen enn andre. Dette bidro altså, ifølge forfatterne, til at det ikke var noen klar sammenheng mellom samværsfedres

sosioøkonomiske karakteristika og antall månedlige samværsdager i deres materiale.

I en senere analyse av det samme datamaterialet avdekket imidlertid Skevik (2006) en viss sammenheng mellom fattigdom og kontakt mellom samværsforeldre og barn. Både analysevariabelen og forklaringsvariabelen er definert annerledes her enn i rapporten omtalt over. I stedet for å se på gjennomsnittlig antall samværsdager siste måned, så Skevik her på ytterpunktene i fordelingen og undersøkte hvilke forhold som hadde betydning for det å ha hyppig kontakt (minst en gang per uke) og det å ha veldig lite kontakt (ingen kontakt de siste tre månedene). I stedet for å se på betydningen av samværsfars inntekt, analyserte Skevik betydningen av det å ha mottatt sosialhjelp, noe hun betraktet som et mål på fattigdom. Hun fant at bruk av sosialhjelp ikke hadde noen klar betydning for det å ha hyppig kontakt med barna. Derimot økte det sannsynligheten for å ha veldig lite kontakt. Skevik konkluderte med at fattigdom ser ut til å være et hinder for en aktiv farsrolle for fedre som ikke bor sammen med barna sine. Fars utdanningsnivå inngikk ikke i denne analysen. Den sier derfor ikke noe om sammenhengen mellom utdanning og samvær, og heller ikke noe om hvorvidt effekten av sosialhjelp ville endres ved kontroll for utdanning.

Lyngstad og Kitterød (2006) har, som nevnt, nylig undersøkt betydningen av samværsfedres inntekt og utdanning for fedres samvær med barna i det daglige og i ferier, på grunnlag av en undersøkelse fra 2002. Undersøkelsen ble gjennomført ett år før de nye reglene for beregning av barnebidrag ble innført, og inngikk som en del av evalueringsgrunnlaget for denne reformen. Selv om det primære formålet var å si noe om mulige effekter av bidragsreformen, kan undersøkelsen også brukes til mer generelle analyser av fordeling av ansvar for barn mellom foreldre som lever atskilt. Analysen av sosioøkonomiske faktorer's betydning for fedres samvær med barna viste bl.a. at samværsfedre med høy inntekt (inntekt etter skatt koblet på fra Statistisk sentralbyrås inntektsregister) hadde mer samvær med barna i det daglige enn dem med lavere inntekt, men sammenhengen var ikke lineær. Det var særlig fedre i den høyeste inntektsgruppen som skilte seg ut med mye samvær. Effekten av fars inntekt ble noe svekket ved kontroll for reisetiden til barna, noe som bl. a. skyldes at fedre som bor nær barna har høyere inntekt enn dem som bor langt unna. Fars utdanningsnivå hadde liten betydning for det månedlige samværet etter kontroll for forskjeller mellom fedrene på andre områder. Både fars inntekt og utdanning hadde stor betydning for feriesamværet. Det var særlig fedre med aller høyest inntekt som skilte seg ut med mye feriesamvær med barna.

I foreliggende rapport foretar vi lignende analyser basert på et nyere datamateriale, nemlig *Undersøkelsen*

om samvær og bidrag 2004. Også denne inngikk som en del av grunnlaget for evalueringen av bidragsreformen fra høsten 2003. Undersøkelsen hadde høyere svarprosent og mindre partielt frafall på en del spørsmål enn hva som var tilfellet i 2002-undersøkelsen, noe som til dels har sammenheng med at data her ble samlet inn gjennom telefonintervjuer og ikke gjennom en postal survey, slik som i 2002. Selve spørreskjemaet var også noe enklere enn i 2002 ettersom man bare spurte om samvær osv. med det yngste barnet i den aktuelle bidragsrelasjonen, og ikke med inntil tre barn slik som i 2002. Den viktigste grunnen til å gjennomføre analysene også på grunnlag av 2004-undersøkelsen er imidlertid at dette datamaterialet ble samlet inn etter at de nye reglene for beregning av barnebidrag var innført. Her er det en direkte kobling mellom bidrag og samvær, slik at mye samvær gir fratrukk i bidraget.

1.3. Bidragsreformen

Bidragsreglene som ble vedtatt av Stortinget sommeren 2001 og gjort gjeldende fra 1. oktober 2003, erstattet et regelverk fra slutten av 1980-tallet. Ifølge det tidligere regelverket skulle størrelsen på barnebidraget avhenge av følgende faktorer: Den bidragspliktiges inntekt, antallet barn man skulle betale bidrag for, samt eventuelle barn som den bidragspliktige fikk med en eventuell ny partner. Hovedregelen var at bidragspliktige skulle betale 11 prosent av bruttoinntekten sin for ett barn, 18 prosent for to barn, 21 prosent for tre barn, og 28 prosent for fire eller flere barn. Prosentandelen gjaldt for alle barn som den bidragspliktige hadde, altså også eventuelle barn med en ny partner. Hadde man f.eks. to barn som man betalte bidrag for, og ett barn med en ny partner, skulle i prinsippet 21 prosent av bruttoinntekten reserveres for barna, med 14 prosent i bidrag og 7 prosent til det nye barnet.

Dette regelverket møtte kritikk fra flere hold, og kanskje særlig fra de bidragspliktige. Mange så det som urimelig at bidragsforeldre først og fremst ble betraktet som forsørgere og ikke som omsorgspersoner for barna på linje med den forelderen som barnet bodde fast hos. Mange hadde store utgifter i forbindelse med samvær med barna, men regelverket tok ikke hensyn til dette. Likeledes ble det betraktet som urettferdig at størrelsen på inntekten til den som barnet bodde fast hos, ikke spilte noen rolle. Mange enslige foreldre hadde etter hvert ganske høye yrkesinntekter uten at dette fikk konsekvenser for størrelsen på bidraget fra samværsforelderen.

Et nytt regelverk ble utredet og diskutert i mange år før det ble vedtatt i Stortinget sommeren 2001. Prinsippene i det nye regelverket skiller seg klart fra prinsippene i det forrige systemet. Det understrekes sterkere enn før at begge foreldre har et likeverdig ansvar for omsorg for, og forsørgelse av barnet. Blant foreldre som lever i par er det nå vanlig at begge parter bidrar til forsørgelsen av barna og deltar aktivt i den

daglige omsorgen. Dette bør, mente man, også gjelde for foreldre som lever atskilt. De nye bidragsreglene er derfor ment å oppmuntre til mye omsorg fra begge foreldre, også blant dem som aldri har bodd sammen. Det pekes ut tre mål for et godt bidragsregelverk tilpasset dagens samfunn (Barne- og familiedepartementet (2001) s. 16):

- Barnets behov for midler til forsørgelse skal deles mellom foreldrene etter økonomisk evne og så rett og rimelig som mulig.
- Regelverket skal oppmuntre til fortsatt omsorg fra begge foreldre.
- Det skal legges til rette for private avtaler om bidraget.

Etter de nye reglene skal fastsettelsen av bidraget ta utgangspunkt i hva det faktisk koster å forsørge et barn, en underholdskostnad. Denne er basert på et husholdningsbudsjett utarbeidet av Statens Institutt for Forbruksforskning. Kostnadene er beregnet til faste kostnader per barn (såkalte kostnadssjabloner) og omfatter forbruksutgifter, boutgifter og utgifter til barnetilsyn, men med fratrukk av barnetrygd. Underholdskostnaden varierer med barnets alder. Den fordeles så forholdsmessig mellom foreldrene etter størrelsen på deres inntekter. Mens man tidligere bare tok hensyn til den bidragspliktiges inntekt, ser man nå altså også på inntekten til bidragsmottakeren. Som inntekt regnes personinntekt og netto kapitalinntekt på over kr 10 000 per år. Offentlige familiebaserte ytelser som utvidet barnetrygd, ekstra småbarnstillegg, kontantstøtte og fordelene ved skattekasse 2-fradraget legges til bidragsmottakerens inntekt. Videre skal man ta hensyn til hvor mye samvær den bidragspliktige har med barnet. Også dette er nytt i forhold til tidligere. Der den bidragspliktige har samvær, gis det fradrag som er ment å dekke løpende utgifter under samværet. Bidraget skal videre prøves mot den bidragspliktiges betalingssevne for å sikre at han/hun har tilstrekkelig til egne boutgifter og eget livsopphold, samt til underhold av eventuelle egne barn med en ny partner.

Med dette håper man altså å legge til rette for en jevnere fordeling av omsorg og forsørgelse av felles barn blant foreldre som ikke bor sammen. Selv om foreldreskapet utøves på tvers av husholdninger, er målet aktiv deltakelse i barnas oppvekst fra begge foreldre.

1.4. Den videre gangen i rapporten

Resten av rapporten er lagt opp som følger: I kapittel 2 omtales datagrunnlaget for analysene. Kapittel 3 redegjør for analysevariablene. I kapittel 4 diskuteres betydningen av fars inntekt og utdanning for samværsfedres kontakt med barna i det daglige, og i kapittel 5 ser vi på de samme faktorenes betydning for ferisamværet. I kapittel 6 analyseres de ulike faktorenes betydning for at barna har delt bosted. Resultatene oppsummeres og drøftes i kapittel 7.

2. Datagrunnlag

2.1. Utvalg, datainnsamling og svarprosent

Analysene i denne rapporten er basert på *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2004*, gjennomført av Statistisk sentralbyrå på oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet (da Barne- og familiedepartementet) høsten 2004, som et ledd i evalueringen av reglene for beregning av barnebidrag som ble innført høsten 2003. Undersøkelsen belyser de praktiske og juridiske sidene ved omsorgen for barna, foreldrenes økonomiske situasjon, størrelsen på barnebidraget og fordelingen av en del utgifter til barna.

Bruttoutvalget til undersøkelsen var på 3 800 personer. Trekkgrunnlaget var alle barn under 18 år per 31.12.2004 som var bosatt i Norge, som bodde sammen med bare en av foreldrene sine, og der begge foreldre var bosatt i Norge. Det ble trukket ut 1 900 barn, og ut fra dette ble det laget to delutvalg. Det ene bestod av 1 900 foreldre som til daglig bor sammen med barn under 18 år, men ikke sammen med barnets andre forelder. Det andre bestod av 1 900 personer med barn under 18 år, men som verken bodde fast sammen med barnet eller den andre forelder. Hver person i det første utvalget hadde barn med en person i det andre utvalget. Dermed hadde man et bruttoutvalg av 1 900 par av bidragsberettigede og bidragspliktige, her kalt enslige foreldre og samværsforeldre. En del bidragspar har flere barn sammen, men i denne undersøkelsen stilte man spørsmål om ansvar og fordeling av omsorgen for det yngste av disse barna. En del foreldre inngår også i flere bidragsrelasjoner, slik at de betaler bidrag til, eller mottar bidrag fra, mer enn én tidligere partner. Med den datainnsamlingsmetoden som er benyttet her, kunne man lettere sikre at begge parter svarte for den samme bidragsrelasjonen.

Noen foreldre har i praksis delt bosted for barnet, det vil si at barnet bor omtrent halvparten av tiden hos hver av foreldrene. Barnet kan imidlertid bare være registrert bosatt på ett sted. I denne undersøkelsen er foreldrene definert som samværsforeldre eller enslige foreldre på grunnlag av opplysninger om barnets registrerte bosted. Den av foreldrene som barnet var registrert bosatt hos, ble regnet som enslig forelder, og

den som ikke bodde på barnets registrerte adresse, ble regnet som samværsforelder. Noen av samværsforeldrene oppgav imidlertid at de hadde delt bosted for barnet, og noen ytterst få oppgav at barnets bosted var hos dem selv (se kapittel 6).

Data ble samlet inn gjennom telefonintervju og med noe postal oppfølging. Telefonintervjuing ble valgt fordi man ønsket å oppnå en høyere svarprosent enn i den tilsvarende undersøkelsen fra 2002, og fordi dette ville gi bedre mulighet for å forklare vanskelige begreper og lede deltakerne gjennom hoppstrukturen i skjemaet. Telefonintervjuingen foregikk i tiden 1. november til 20. desember 2004. Man oppnådde intervju med 2 615 personer. Den gjennomsnittlige intervjutiden var 15 minutter. Det ble foretatt en oppfølging via postale skjema i januar 2005. Dette ble sendt til personer som man ikke hadde fått kontakt med over telefon, samt til personer som ved en tidligere telefonhenvendelse hadde uttrykt ønske om å besvare undersøkelsen postalt i stedet. Det ble sendt ut skjema til 494 personer, og man fikk inn 77 utfylte skjema. Besvarelsene i de postale skjemaene ble registrert i det samme elektroniske spørreskjemaet som telefonintervjuene.

I alt 210 av de uttrukne personene viste seg å falle utenfor målgruppen, være døde, flyttet til utlandet eller bo på institusjon. Disse ble fjernet som avganger. Det relativt høye antallet avganger hadde sammenheng med at utvalget bestod av bidragspar. Dersom den ene forelder i et par falt utenfor målgruppen, gjaldt dette også automatisk den andre. Etter at avgangene var fjernet, bestod bruttoutvalget av 3 582 personer. I alt fikk vi man svar fra 2 692 personer, eller 75 prosent av bruttoutvalget. 1 020 av disse utgjorde hele bidragspar, det vil si par der både den enslige forelder og samværsforelder besvarte intervjuet/spørreskjemaet. Svarprosenten i denne undersøkelsen var klart høyere enn hva man har oppnådd i andre norske undersøkelser blant foreldre som lever atskilt. Svarprosenten var noe høyere blant enslige foreldre enn blant samværsforeldre. Dette er vanlig i undersøkelser på feltet. De enslige foreldrene hadde en svarandel på 79 prosent,

mens svarandelen blant samværsforeldrene var 71 prosent.

Nettoutvalget til undersøkelsen består av 1 414 enslige foreldre (1 240 mødre og 174 fedre) og 1 278 samværsforeldre (1 123 fedre og 155 mødre). Det er de 1 123 samværsfedrene som analyseres i foreliggende rapport.

På enkelte områder var det også et visst partielt frafall i undersøkelsen, dvs. at deltakerne ikke kunne eller ville svare på enkelte av spørsmålene. Dette problemet var imidlertid mindre her enn i den tilsvarende undersøkelsen fra 2002, der data ble samlet inn postalt. Av betydning for analysene i denne rapporten er at det var en del uoppgitte/vet ikke-svar på spørsmålene om antall dager man hadde vært sammen med barna i ferieperioder foregående år (se kapittel 5).

2.2. Vekter

Det er utarbeidet vekter for å justere for ulik trekk-sannsynlighet blant foreldrene og for skjevheter ved frafallet. Ettersom utvalget av foreldre ble trukket via et utvalg av barn, hadde foreldre med flere barn større sannsynlighet for å bli trukket ut enn foreldre med bare ett barn. Utvalgsvekten justerer for dette ved at foreldre med flere barn vektet ned og foreldre med ett barn vektet opp. Det viste seg også at nettoutvalget var litt skjevt med hensyn til noen sentrale kjennemerker. Som nevnt, var det høyere svarandel blant enslige foreldre enn blant samværsforeldre. Svarprosentene varierte også noe med hensyn til kjønn, utdanningsnivå, alder og enkelte andre kjennemerker. Man laget en frafallsvekt som korrigerer for foreldregruppe (enslige foreldre/samværsforeldre) og utdanningsnivå. En tilsvarende vekt var, etter en del testing, blitt laget til 2002-undersøkelsen. På grunnlag av utvalgs- og frafallsvektene ble det konstruert to personvekter. Vektene er nærmere beskrevet i Vedø (2004) og i Skaare og Fodnesbergene (2005).

Analysene i denne rapporten er basert på det vektete materialet. Antall observasjoner rapporteres uvektet.

2.3. Innholdet i undersøkelsen

Spørreskjemaet ble designet for å danne grunnlag for evaluering av de nye reglene for beregning av barnebidrag som ble innført høsten 2003. Formålet var altså ikke å gi en bred beskrivelse av levekårene blant foreldre som bor hver for seg, eller å finne ut hvilke faktorer som har betydning for kontakten mellom foreldre og barn, men å få kunnskap om forhold som kunne tenkes å bli påvirket av endringene i bidragsreglene. Dette gjaldt først og fremst kontakt mellom foreldre og barn som ikke bor sammen, størrelsen på barnebidraget, og foreldrenes økonomiske situasjon generelt.

Undersøkelsen hadde flere spørsmål om kontakt mellom samværsforeldre og barn. Man spurte hvem barnet bodde fast hos, om samværsforelderens hadde vært sammen med barnet siden samlivsbrudd/fødsel, om det hadde vært samvær siste år og siste måned. I tillegg spurte man om antall samværsdager og -netter siste måned, og om antall samværsdager i ferier siste år. Man spurte også om kontakt per telefon og e-post, men disse spørsmålene var lite detaljerte. Man spurte kun om det hadde vært slik kontakt mellom samværsforeldre og barn forrige måned, ikke om mengden kontakt. I denne rapporten ser vi altså på samvær siste måned, feriesamvær siste år, og hvorvidt foreldrene har delt bosted for barnet.

Opplysninger om utdanningsnivå, innvandringsbakgrunn, antall bidragsrelasjoner, samt deltakerens og andre husholdningsmedlemmers inntekt er koblet til undersøkelsen fra Statistisk sentralbyrås registre. Inntektsstatistikken for 2004 ble først koblet til datamaterialet høsten 2006. Opplysninger om inntekt var altså ikke tilgjengelige under arbeidet med den første rapporten fra undersøkelsen (Kitterød 2005).

Nærmere omtale av opplegg og gjennomføring av *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2004* finnes i Skaare og Fodnesbergene (2005).

2.4. Avvik mellom svar fra samværsforeldre og enslige foreldre

Samværsforeldrene besvarte spørsmål om sin egen kontakt med barna, mens de enslige foreldrene gav opplysninger om samværsforeldrenes kontakt med barna. Samværsforeldrene beskriver gjennomgående seg selv som mer aktive og involverte enn hva de enslige foreldrene beskriver dem som. Dette gjelder både når vi sammenholder svar fra grupper av samværsforeldre med svar fra grupper av enslige foreldre, og når vi sammenligner svar fra foreldre til samme barn (Kitterød 2004b, 2005). Vi har ikke noe grunnlag for å avgjøre hvem av foreldrene som gir den mest korrekte framstillingen. Analysene i denne rapporten er altså basert på samværsfedrenes opplysninger om hvor mye de var sammen med barnet forrige måned og i ferier siste år. Vi får dermed et litt annet bilde av mengden samvær enn hva vi ville ha fått ved å ta utgangspunkt i de enslige mødrenes svar. Når vi baserer analysene på samværsfedrenes svar, er det fordi vi ønsker å kontrollere for en rekke faktorer i analysene, som for eksempel fars arbeidstid og nåværende samlivsstatus. Disse opplysningene får vi ikke gjennom de enslige mødrenes svar. Vi ønsker også å kunne sammenholde resultatene med andre analyser der en har benyttet opplysninger fra samværsfedre.

Et alternativ til å ta utgangspunkt i opplysninger fra enten samværsfedre eller enslige mødre, ville være å ta et gjennomsnitt av partenes svar. Vi har imidlertid valgt ikke å gjøre dette her, ettersom vi da måtte

begrense analysen til de tilfellene der begge parter besvarte spørreskjemaet. Dette ville gi færre samværsfedre i analysene og trolig også et litt mindre representativt utvalg av samværsfedre. Lyngstad og Nymoen (2006) har sammenlignet gjennomsnittlig inntekt etter skatt og gjennomsnittlig ekvivalentinntekt for bruttoutvalget, det opprinnelige nettoutvalget og nettoutvalget av dem som inngår i hele bidragspar. For samværsfedre finner de blant annet at både gjennomsnittlig inntekt etter skatt og gjennomsnittlig ekvivalentinntekt er noe høyere for dem som inngår i hele par, enn for samtlige samværsfedre.

3. Analysevariabler

I hovedsak benytter vi de samme analysevariablene i foreliggende rapport som i en tidligere rapport om sammenhengen mellom samværsfedres sosio-økonomiske ressurser og mengden samvær med barn (Kitterød og Lyngstad 2006). Enkelte av variablene er imidlertid definert litt annerledes her.

3.1. Avhengige variabler

Vi ser altså på mengden månedlig samvær, samvær i ferier og hvorvidt barnet har delt bosted eller ikke. Vi benytter følgende fem avhengige variabler:

Antall samværsdager siste måned: Dette er basert på spørsmål i spørreskjemaet om hvorvidt samværsforelderen hadde vært sammen med barnet forrige måned, her presisert som oktober 2006, samt hvor mange dager det eventuelt hadde vært samvær. Det ble presisert at halve dager skulle regnes med, slik at for eksempel ettermiddager og kvelder etter barnehage og skole skulle regnes som hele dager. I analysene behandles antall samværsdager som en kontinuerlig variabel med verdier fra null og oppover. De som oppgav at de ikke hadde sett barnet siden samlivsbruddet eller fødselen, de som oppgav at det ikke hadde vært samvær siste år, og de som oppgav at de ikke hadde vært samvær siste måned, fikk verdien null.

Har hatt samvær siste måned: I tillegg til analyser av antall månedlige samværsdager, undersøker vi sannsynligheten for at far hadde minst én samværsdag med barnet siste måned. Analysevariabelen har da to verdier - minst én dag med samvær, ingen samværsdager. Den er laget på bakgrunn av opplysningene om antall samværsdager.

Antall dager med feriesamvær siste år: Samværsfedrene ble spurt om de hadde vært sammen med barnet i seks ulike ferieperioder foregående år, nemlig jula 2003, vinterferien 2004, påsken 2004, sommeren 2004, høsten 2004, samt andre ferier. For ferier med samvær ble man spurt om antall dager man hadde tilbrakt med barnet. Vi summerer antall dager for samtlige ferieperioder og benytter dette som et mål på mengden feriesamvær. Dette skiller seg fra analysen av 2002-undersøkelsen der vi benyttet antall netter med

feriesamvær som avhengig variabel. Antall dager ble ikke kartlagt i den undersøkelsen. Antall dager med samvær vil i de fleste tilfelle være noe høyere enn antall netter. I analysene behandles antall dager med feriesamvær som en kontinuerlig variabel med verdier fra null og oppover. Det var dessverre en del uoppgitte svar på spørsmålet om antall feriedager. Alle som hadde uoppgitt antall samværsdager for minst én ferieperiode, er holdt utenfor i analysene. Det er derfor færre observasjoner i analysene av feriesamvær enn av månedlig samvær (se kapittel 5).

Har hatt feriesamvær siste år: I tillegg til analyser av antall feriedager med samvær, ser vi på sannsynligheten for at det var minst én dag med feriesamvær foregående år. Fedre med mindre enn ett år siden samlivsbruddet, eller som har barn under ett år, er holdt utenfor i disse analysene. De som har svart at de var sammen med barnet i minst én ferieperiode foregående år, regnes som å ha hatt feriesamvær. Det var færre uoppgitte svar på spørsmålene om man hadde vært sammen med barna overhodet i en ferie, enn på spørsmålene om antall feriedager. Det er derfor flere observasjoner i analysene av hvorvidt det hadde vært feriesamvær siste år, enn i analysene av antall feriedager.

Har delt bosted for barnet: Samværsfedre med delt bosted for barnet har i prinsippet barnet hos seg omtrent halvparten av tiden. Dette er dermed en gruppe med svært omfattende samvær. Barnets bosted ble kartlagt gjennom følgende spørsmål: "Vi vil gjerne vite hvem barnet (nevnt ved navn) bor fast sammen med nå, det vil si hvem har den daglige omsorgen for barnet nå? Er det deg, barnets mor, begge to, eller andre?" Som vi har redegjort for i kapittel 2, kan barnet bare være registrert bosatt på ett sted. I denne undersøkelsen ble de foreldrene som bodde der barnet var registrert bosatt, regnet som enslige foreldre, mens de andre foreldrene ble regnet som samværsforeldre. En del samværsfedre oppgav imidlertid at barnet hadde delt bosted, og noen ytterst få oppgav at barnet egentlig bodde hos dem. Det er imidlertid ikke alltid overensstemmelse mellom foreldrenes svar på hvem barnet bor fast hos. Likevel er dette blant de

spørsmålene der det er størst grad av samsvar mellom partenes opplysninger (Kitterød 2005). I analysen her tar vi utgangspunkt i samværsfedrenes svar og modellerer sannsynligheten for at barnet har delt bosted. De få som har oppgitt at barnet bor fast hos dem, regnes da for å ha delt bosted.

3.2. Forklaringsvariabler

Formålet med analysene er altså å undersøke betydningen av fars inntekt og utdanningsnivå for mengden samvær med barna. Både inntekts- og utdanningsopplysninger ble koblet til undersøkelsen fra Statistisk sentralbyrås registre.

Fars inntekt: Vi benytter fars inntekt etter skatt i 2004. Vi foretar både analyser med fars inntekt som kontinuerlig variabel (målt i 10 000 kr) og analyser med fars inntekt gruppert. Inntekten omfatter summen av alle yrkesinntekter (lønns- og næringsinntekt), kapitalinntekter (blant annet renteinntekter og avkastning på verdipapirer) og diverse overføringer (for eksempel ulike typer pensjoner, arbeidsledighets-trygd, barnetrygd, kontantstøtte, barnebidrag, bostøtte, sosialhjelp etc.) mottatt i løpet av året. Til fratrekk kommer utlignet skatt og negative overføringer (pensjonspremier i arbeidsforhold og betalt barnebidrag).

Før bidragsreformen i 2003 skulle bidragsmottakere skatte av mottatt bidrag, mens bidragsyttere kunne trekke bidraget fra inntekten som skulle beskattes. Dermed kunne man hente opplysninger om betalt og mottatt barnebidrag fra skattelikningen. Etter de nye bidragsreglene skal ikke bidraget beskattes av mottaker og kan heller ikke trekkes fra inntekten som skal beskattes for yter. Dermed gir skattelikningen ikke lengre opplysninger om betalt og mottatt bidrag. Til analysene i denne rapporten benyttes opplysningene om betalt og mottatt barnebidrag innhentet fra NAV (tidligere Rikstrygdeverket) og gjennom spørreskjemaet. Der hvor bidraget har gått via trygdeetaten, er opplysningene om betalt og mottatt bidrag hentet fra NAV. Der hvor bidraget ikke har gått via trygdeetaten, hentes opplysninger om betalt og mottatt bidrag fra spørreskjema. Oppgitt månedlig beløp er da multiplisert med tolv. Noen få samværsfedre har oppgitt i spørreskjema at de betaler barnebidrag til barnets mor, men står ikke med noe oppført bidrag i NAVs register, og har heller ikke oppgitt bidragets størrelse i spørreskjemaet. For disse er bidraget satt til gjennomsnittlig betalt bidrag, basert på spørreskjemaopplysningene om bidrag (29 605 kr).

Vi har foretatt noen få analyser der vi også inkluderer partnerens inntekt. Denne er beregnet som husholdningsinntekten (summen av inntekt etter skatt for alle personer i fars nåværende husholdning) minus fars egen inntekt. I noen tilfelle kan vi da få med eventuelle inntekter fra andre personer i husholdningen, men i all hovedsak fanger målet opp partnerens inntekt. Disse

analysene er gjennomført kun for samværsfedre som er etablert i et nytt samboerforhold eller ekteskap.

Fars utdanning: Dette er fars høyest fullførte utdanning på intervjudtidspunktet. Vi behandler dette som en kategorisk variabel og skiller mellom følgende tre grupper: fedre med utdanning fra ungdomsskole eller videregående skole, fedre med ett til fire års universitets- eller høyskoleutdanning og fedre med minst fem års universitets- eller høyskoleutdanning.

Sosialhjelp: Basert på opplysningene i inntektsregisteret skiller vi mellom dem som mottok sosialhjelp i 2004 og dem som ikke mottok slik hjelp. Dette kan sees som et mål på fattigdom eller i hvert fall en svært vanskelig økonomisk situasjon.

3.3. Kontrollvariabler

Sammenhengen mellom fars inntekt og utdanning på den ene siden og mengden samvær på den annen, kan bunne i forskjeller mellom fedrene på andre områder. Derfor kontrollerer vi for en del faktorer gjennom multivariate analyser. Dette er faktorer som i tidligere analyser har vist seg å ha betydning for mengden samvær, eller som kan tenkes å ha slik betydning.

Fars alder: Dette defineres som en femdelt kategorisk variabel med de yngste som referanse. Ettersom yngre fedre i større grad enn eldre har vært eksponert for normer om en aktiv farsrolle, kan vi anta at når andre forhold holdes konstante, har unge fedre mer samvær med barna enn eldre fedre.

Far er student: Vi inkluderer en dummyvariabel for hvorvidt far er student eller ikke. De som rapporterte i spørreskjemaet at de anså seg selv hovedsakelig som studenter, og/eller mottok studentstipend (ifølge inntektsregisteret), regnes da som studenter. Studenter har gjerne mer fleksible tidsskjema og lengre ferier enn andre. Følgelig forventer vi at fedre som er studenter har mer samvær med barna enn andre fedre, særlig i ferier.

Fars helse: Vi inkluderer også en dummyvariabel for hvorvidt far har dårlig helse eller ikke. Dessverre var det ingen spørsmål om fars helse i skjemaet. Vi baserer oss på et spørsmål om hovedsakelig virksomhet og opplysninger fra inntektsregisteret. De som oppgav førtids- eller uførepensjonist som sin hovedsakelige virksomhet og/eller mottok pensjonsytelser fra folketrygden (hovedsakelig uførepensjon eller rehabiliteringspenger) regnes som å ha dårlig helse. Helseproblemer kan vanskeliggjøre samvær med barn utenfor husholdningen. Vi antar at fedre med dårlig helse har mindre samvær enn dem med god helse.

Antall barn i bidragsrelasjonen: Dette er antall barn som samværsfar har med barnets mor - altså i den bidragsrelasjonen som dekkes i undersøkelsen. Flere

barn medfører gjerne flere begivenheter der det kan være aktuelt for far å delta. Vi antar derfor at fedre med flere barn har mer samvær enn dem med bare ett barn. Fedre med flere barn har muligens også investert mer tid og følelser i familien før bruddet og er mer knyttet til denne enn fedre med bare ett barn. På den annen side vil flere barn på besøk gi høyere kostnader. Vi skiller mellom dem med ett barn, dem med to barn og dem med tre eller flere barn og forventer mest samvær blant dem med flest barn.

Barnets alder: I tråd med tidligere analyser venter vi at fedre har mindre samvær med tenåringer enn med yngre barn, i hvert fall på månedlig basis. For ferier er sammenhengen mindre klar (Kitterød 2006a). Ettersom vi her også kontrollerer for fars alder, kan sammenhengene mellom barnets alder og mengden samvær delvis forsvinne. Det er gjerne en sterk korrelasjon mellom barnas og fars alder. Vi skiller mellom fire aldersgrupper og definerer de yngste barna som referansekategori.

Fars samlivsstatus ved brudd: Vi vet fra tidligere analyser at fedre som har bodd sammen barnets mor, har betydelig mer kontakt med barna enn dem som ikke har bodd sammen med barnets mor. Vi skiller mellom tidligere gifte, tidligere samboende og dem som aldri har bodd sammen med moren, med sistnevnte gruppe som referanse.

Tid siden samlivsbrudd: Tidligere analyser har vist at fedre har mindre kontakt med barna lang tid etter bruddet enn kort tid etter bruddet. Vi definerer her tid siden brudd som en kontinuerlig variabel, målt i antall år siden foreldrene flyttet fra hverandre. For samværsfedre som aldri har bodd sammen med barnets mor, settes tid siden brudd lik barnets alder.

Fars samlivsstatus nå: Ett nytt parforhold krever tid og oppmerksomhet overfor den nye partneren. Dette kan innebære mindre tid til barn fra et tidligere forhold. Men det kan også tenkes at en ny partner gir mer stabilitet i fars livssituasjon, noe som gjør det lettere å ha besøk av barna. Vi skiller mellom samværsfedre som lever alene, dem som er samboere med en ny partner, og dem som er gift med en ny partner. De som lever alene er referansegruppe.

Har barn eller stebarn i nåværende husholdning: Barn i en ny husholdning kan gjøre at far får mindre tid og overskudd til barn fra tidligere forhold. På den annen side kan barn i husholdningen gjøre det mer attraktivt for barn fra tidligere forhold å komme på besøk. I analysene inkluderer vi en dummyvariabel for hvorvidt det er barn i fars nåværende husholdning eller ikke (referanse). Vi kan dessverre ikke skille mellom fars biologiske barn og partners særkullsbarn. Det kan imidlertid kobles til registeropplysninger som mulig-gjør et slikt skille senere.

Partner har særkullsbarn som kommer på besøk: Vi inkluderer en dummyvariabel som skiller mellom fedre som har en ny partner med barn som kommer på besøk i husholdningen, og dem som ikke har en partner med slike barn (referanse). Også her er det uklart hvilken sammenheng det er rimelig å forvente for fars kontakt med barn fra tidligere forhold.

Antall bidragsrelasjoner: De fleste fedre har bare én bidragsrelasjon, nemlig den de gir opplysninger om i undersøkelsen. En liten andel har imidlertid barn med flere tidligere partnere. Vi antar at disse må spre oppmerksomheten og de økonomiske ressursene mellom flere barnekull, og dermed har mindre samvær med barn i hver relasjon. Vi inkluderer en dummyvariabel i analysene der vi skiller mellom fedre med en og flere bidragsrelasjoner (referanse).

Reisetid til barnet: Tidligere analyser viser at fedre som bor langt fra barna sine, har mindre månedlig samvær enn dem som bor nær barna. Dette er som vi kunne vente ettersom samvær på ettermiddager og i helger ofte forutsetter kort reisetid. Mønsteret er mindre klart for samvær i ferier. I undersøkelsen ble reisetid kartlagt gjennom et spørsmål med fire svarkategorier. Spørsmålet gjaldt reisetid én vei, altså enten til eller fra barnet. Vi beholder alle fire svarkategorier i analysene. De som bor nærmest er definert som referanse.¹

I analysene basert på 2002-undersøkelsen kontrollerte vi også for fars yrkestilknytning og arbeidstid. Vi antok da at fedre med lang arbeidstid hadde mindre tid til å være sammen med barna enn dem som ikke var yrkesaktive eller hadde kortere arbeidstid. Imidlertid fant vi den motsatte sammenhengen. Fedre med lang arbeidstid hadde flere månedlige samværsdager og mer ferie-samvær med barna enn de ikke yrkesaktive og dem med kortere arbeidstid. Det er en sterk sammenheng mellom fars inntekt og arbeidstid slik at fedre med lang arbeidstid gjennomgående har høyere inntekt enn dem med kortere arbeidstid.² Når arbeidstid inkluderes i analysene, svekkes effekten av fars inntekt noe. Vi har derfor valgt ikke å inkludere fars arbeidstid i analysene i foreliggende rapport.

Det er rimelig å anta at også en del kjennetegn ved barnets mor kan ha betydning for samværsfars kontakt med barna. Eksempelvis kan det være slik at mødre med full jobb er mer opptatt av å legge til rette for mye samvær mellom far og barn enn mødre som jobber

¹ I 2002-undersøkelsen var det forholdsvis mange uoppgitte svar på spørsmålet om reisetid. Vi hadde derfor en egen kategori for uoppgitt reisetid i analysene. I 2004 var det få uoppgitte på spørsmålet om reisetid. Vi har derfor ikke uoppgitt som en kategori i analysene.

² Ikke yrkesaktive fedre hadde i gjennomsnitt en inntekt etter skatt på 162 918 kr, fedre som vanligvis arbeidet 1-30 timer per uke, hadde en gjennomsnittlig inntekt på 216 261 kr, fedre som vanligvis arbeidet 31-40 timer per uke, hadde en gjennomsnittlig inntekt på 269 482 kr, og fedre som vanligvis jobbet mer enn 40 timer per uke, hadde en gjennomsnittlig inntekt på 382 423 kr.

mindre. Opplysninger om mors arbeidstid, inntekt, utdanning osv. foreligger bare for de samværsfedre der begge parter deltok i undersøkelsen. I de tilfelle der bare samværsfar besvarte skjemaet, men mor lot det være, har vi ikke opplysninger om mor. Kjennetegn ved barnets mor inngår derfor ikke i analysene i denne rapporten. Dersom kjennetegn ved barnets mor skulle være med, måtte analysene begrenses til observasjoner der begge parter deltok i undersøkelsen. Som vi har redegjort for tidligere, ville dette gi færre observasjoner i analysene og trolig et litt mindre representativt utvalg av samværsfedre (jf. kapittel 2.4).

Fordelingene av samværsfedrene på de ulike forklarings- og kontrollvariablene vises i tabell 4.2. i neste kapittel.

3.4. Sammenheng mellom bidrag og samvær

Når vi ser på sammenhengen mellom fars inntekt og mengden samvær med barn i denne rapporten, benytter vi altså fars inntekt etter skatt som inntektsmål. Her er betalt barnebidrag trukket fra (jf. kapittel 3.2.). Dette innebærer at størrelsen på bidraget på sett og vis inngår som en forklaringsvariabel i analysene ettersom høyere betalt bidrag gir lavere nettoinntekt. Dette er ulikt hva som ofte gjøres i analyser i en del andre land, der det å betale bidrag (eventuelt størrelsen på bidraget) betraktes som en indikator på samværsfedres involvering og engasjement i barna på samme måte som kontakt med barna gjør. Det å betale bidrag behandles derfor ofte som en avhengig variabel i analyser av hvor mye samværsforeldre stiller opp for barna etter et samlivsbrudd. Ofte finner man også en sammenheng mellom det å betale bidrag og det å ha kontakt med barna, slik at fedre som betaler bidrag har mer kontakt med barna enn fedre som ikke betaler bidrag (for eksempel Manning og Smock 2000, Manning m. fl. 2003). Dels forklares denne sammenhengen ved at disse to dimensjonene ved fedres engasjement i barna (bidrag og kontakt) er utslag av felles bakenforliggende faktorer som for eksempel fars ansvar for barn i en ny familie. Dels forklares den ved at det å ha mye kontakt med barna gjør fedre mer villige til å betale bidrag.

I Norge finner vi ikke en slik positiv sammenheng mellom bidrag og samvær i den forstand at fedre som betaler bidrag har mer samvær med barna enn dem som ikke betaler bidrag. Snarere finner vi en sterk sammenheng den andre veien slik at fedre som ikke betaler bidrag har langt mer kontakt med barna sine enn dem som betaler bidrag. Dette henger sammen med at de aller fleste samværsfedre i Norge betaler bidrag uavhengig av om de har kontakt med barna eller ikke, men må også sees i lys av at bidragreglene fra 2003 gir fratrukk i bidraget for fedre med mye samvær. Mye samvær innebærer altså lavere bidrag eller ikke noe bidrag overhodet. Ifølge *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2004* betaler 86 prosent av

samværsfedrene bidrag. Disse hadde i gjennomsnitt 7,45 samværsdager med barna forrige måned, og nesten 28 feriedager med barna siste år (tabell 3.1).³ Fedre som ikke betalte bidrag, hadde i gjennomsnitt 8,52 samværsdager forrige måned og 35,75 feriedager med barnet siste år. De som ikke betalte bidrag ble, gjennom et åpent spørsmål, spurt om den viktigste grunnen til dette. Den vanligste begrunnelsen var at de hadde mye samvær med barnet, ofte nærmere halvparten av tiden. En stor andel av dem som ikke betalte bidrag, hele 41 prosent,⁴ svarte dessuten at barnet hadde delt bosted i et strukturert spørsmål om barnets bosted/daglig omsorg for barnet. Blant dem som betalte bidrag, gjaldt dette bare 5 prosent.

Det er imidlertid ikke alle fedre som ikke betaler bidrag, som har mye samvær med barna. Eksempelvis hadde 7 prosent ikke sett barna overhodet forrige måned, og en tilsvarende andel hadde bare vært sammen med barnet en til tre dager. For disse bunner nok fraværet av bidrag i andre forhold enn omfattende samvær, muligens i lav inntekt eller avtaler med barnets mor om at de dekker bestemte utgifter for barnet, som f.eks. barnetilsyn eller fritidsaktiviteter.

Tabell 3.1. Samvær med barna og barnets bosted blant fedre som betaler bidrag og blant fedre som ikke betaler bidrag. Gjennomsnittlig antall samværsdager forrige måned, gjennomsnittlig antall feriedager siste år¹, og andel med delt bosted for barnet. Antall observasjoner i parentes

	Samværsdager forrige måned, gjennomsnitt	Samværsdager i ferier siste år, gjennomsnitt	Barnet har delt bosted
Betaler bidrag	7,45 (958)	27,93 (742)	5 (149)
Betaler ikke bidrag	11,52 (148)	35,75 (100)	41 (971)

¹ Antall feriedager er beregnet for fedre med minst ett år siden samlivsbrudd, eller der barnet er minst ett år gammelt.

³ Det er viktig å være klar over at bidraget gjelder for alle barn i den aktuelle bidragsrelasjonen, mens antall samværsdager er registrert kun for det yngste barnet. Som vist i tabell 4.2, har omtrent en av tre samværsfedre mer enn ett barn i den aktuelle bidragsrelasjonen (30 prosent har to barn og 6 prosent har tre barn). Vi kan derfor ikke utelukke at fedre har ulik mengde samvær med de forskjellige barna. I en tilsvarende undersøkelse fra 2002 kartla man samværsforeldres kontakt med inntil tre barn i bidragsrelasjonen (se Sætre 2004). Analyser av denne viser at det er relativt godt samsvar mellom omfanget av samværet med yngste og nest yngste barn, og noe mindre godt samsvar mellom mengden samvær med yngste og tredje yngste barn (Lyngstad 2007).

⁴ Her har vi også regnet med noen få samværsfedre som mente at barnet hadde sitt faste bosted hos dem. Dette gjaldt 3 prosent av fedrene som ikke betalte bidrag, og 1 prosent av dem som betalte bidrag.

3.5. Størst bidrag blant fedre med høy inntekt og lang utdanning

Mens samværsfedre tidligere betalte en fast prosentandel av bruttoinntekten i bidrag, er det nå altså en sammenheng mellom mengden samvær og bidragets størrelse. Jo mer samvær man har med barna, jo større fratrukk i bidraget. Dersom fedre med høy inntekt har mer samvær med barna enn dem med lav inntekt, kunne resultatet faktisk bli at de betaler mindre bidrag. Slik er det imidlertid ikke. Tabell 3.2. viser andelen som betaler bidrag, samt bidragets størrelse, for samværsfedre i ulike inntekts- og utdanningsgrupper og for dem med og uten sosialhjelp. Vi minner om at bidraget er trukket fra i den inntektsvariabelen vi benytter her (jf. avsnitt 3.2.).

Det er forholdsvis liten variasjon mellom inntekts- og utdanningsgruppene i andelen samværsfedre som betaler barnebidrag. Det er imidlertid en klar tendens til at fedre med høy inntekt i gjennomsnitt betaler mer i bidrag enn dem med lavere inntekt, at fedre med lang utdanning betaler mer enn dem med kortere utdanning, og at mottakere av sosialhjelp betaler mindre bidrag enn dem uten sosialhjelp. Disse sammenhengene gjelder både når vi ser på gjennomsnittlig bidragsbeløp for alle fedre og på gjennomsnittet for dem som betaler bidrag.

Tabell 3.2. Andel som betaler bidrag og bidragets størrelse blant samværsfedre i ulike grupper. Prosent og kroner

	Andel som betaler bidrag	Bidragets størrelse		Antall personer	
		Gjennomsnitt for dem som betaler bidrag	Gjennomsnitt for alle	Som betaler bidrag	Totalt
Alle	86	29 220	24 958	971	1123
Fars inntekt etter skatt					
-149 999 kr	85	23 875	20 320	155	182
150 000 kr - 199 999 kr	90	26 594	23 982	207	230
200 000 kr - 249 999 kr	90	26 709	23 814	247	273
250 000 kr - 299 999 kr	79	30 163	23 742	150	185
300 000 kr +	82	37 991	31 249	212	253
Fars utdanning					
Ungdomsskole/videregående skole	86	27 665	23 844	762	874
Universitet/høgskole 1-4 år	85	32 646	27 813	146	167
Universitet/høgskole 5 år +	82	44 365	36 312	54	65
Mottok sosialhjelp					
Nei	86	29 992	25 810	890	1020
Ja	80	20 282	15 952	81	103

4. Månedlig samvær - hvilken betydning har fars inntekt og utdanning?

4.1. Klar bivariat sammenheng

Det er en klar bivariat sammenheng mellom samværsfedres inntekt, utdanning og bruk av sosialhjelp på den ene siden, og månedlig samvær med barna på den annen (tabell 4.1). Ifølge samværsfedrenes egne opplysninger hadde de i gjennomsnitt vært sammen med barna 8,03 dager forrige måned.⁵ Det var 83 prosent som hadde vært sammen med barnet minst én dag. Fedre i de høyeste inntektsgruppene hadde klart mer samvær enn fedre i de laveste inntektsgruppene, og det er de med aller lavest inntekt som skiller seg ut med lite samvær. Andelen som har hatt samvær overhodet er også klart lavere her enn blant fedrene med høyere inntekt. Fedre med mindre enn 150 000 kr i inntekt etter skatt hadde i gjennomsnitt hatt 6,16 samværsdager forrige måned, mens fedre med minst 300 000 kr i inntekt etter skatt i gjennomsnitt hadde hatt 9 samværsdager. Blant fedre i laveste inntektsgruppe hadde 70 prosent vært sammen med barnet minst en dag. Blant dem med høyest inntekt gjaldt dette 87 prosent.

Det er også slik at fedre med lang utdanning har mer månedlig samvær enn dem med mindre utdanning. Det er særlig fedre med lang universitetsutdanning som skiller seg ut. I gjennomsnitt hadde disse vært sammen med barnet 9,34 dager forrige måned, mens gjennomsnittet blant fedre med utdanning fra videregående skole eller ungdomsskole var 7,94 dager. Henholdsvis 95 og 82 prosent av fedre i disse gruppene hadde vært sammen med barnet minst én dag forrige måned. Dette mønsteret skiller seg litt fra det vi fant i analysen av *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002*, der det var fedre med 1-4 års universitetsutdanning som hadde hatt mest samvær med barna forrige måned (Kitterød og Lyngstad 2006). Vi har ikke noen god forklaring på denne forskjellen, men det er viktig å huske på at det er få observasjoner i gruppen med lang universitetsutdanning (36 personer i 2002 og 65 personer i 2004). Dette innebærer at enkeltobservasjoner med ekstremverdier vil gi store utslag i gjennomsnittet.

⁵ 16 samværsfedre, eller 1 prosent, hadde uoppgitt antall samværsdager siste måned. Disse er holdt utenfor i analysene her.

Tabell 4.1. Samværsfedres kontakt med barna forrige måned. Gjennomsnittlig antall samværsdager¹ og andel som var sammen med barnet minst én dag, i grupper for inntekt, utdanningsnivå og bruk av sosialhjelp

	Antall samværsdager, gjennomsnitt	Andel med kontakt minst én dag	Antall observasjoner
Alle	8,03	83	1107
Fars inntekt etter skatt			
-149 999 kr	6,16	70	179
150 000 kr - 199 999 kr	7,55	82	227
200 000 kr - 249 999 kr	8,08	85	269
250 000 kr - 299 999 kr	8,96	90	182
300 000 kr +	9,00	87	250
Fars utdanning			
Ungdomsskole/videregående skole	7,94	82	860
Universitet/høgskole 1-4 år	8,19	88	166
Universitet/høgskole 5 år +	9,34	95	65
Mottok sosialhjelp			
Nei	8,17	85	1007
Ja	6,46	68	100

¹ De som ikke hadde samvær med barnet siste måned, er inkludert i beregningen av gjennomsnittet og har da fått verdien "null dager".

Samværsfedre som hadde mottatt sosialhjelp i 2004 hadde noe færre månedlige samværsdager enn dem som ikke hadde mottatt slik hjelp, 6,46 dager mot 8,17 dager i gjennomsnitt. Henholdsvis 68 og 85 prosent av disse gruppene hadde vært sammen med barnet minst én dag forrige måned.

4.2. Fordelinger og gjennomsnitt for variablene i analysene

De bivarierte sammenhengene i tabell 4.1 kan bunne i at fedre med ulikt inntekts- og utdanningsnivå skiller seg systematisk fra hverandre på andre områder som har betydning for det månedlige samværet. Eksempelvis kunne vi tenke oss at fedre som ikke har bodd sammen med barnets mor tidligere, har mindre samvær med barnet enn dem som har bodd sammen med moren, samtidig som de har lavere inntekt og utdanning. På samme måte kunne vi tenke oss at fedre med helseproblemer har mindre samvær enn dem uten helseproblemer, samtidig som de har lavere inntekt og utdanning. Forskjeller i samvær mellom fedre med ulik utdanning og inntekt, kunne da delvis være knyttet til forskjeller i helse og tidligere samlivsstatus. For å sjekke om sammenhengen mellom samværsfedres sosioøkonomiske ressurser og månedlig samvær

skyldes forskjeller mellom fedrene på andre områder, foretar vi multivariate analyser med kontroll for en rekke faktorer (jf. kapittel 3.2.).

Tabell 4.2 viser fordelinger og gjennomsnitt for de uavhengige variablene i analysene. I gjennomsnitt hadde samværsfedrene en inntekt etter skatt på omtrent 279 000 kr. Det var 16 prosent som hadde en inntekt under 150 000 kr, og 22 prosent hadde minst 300 000 kr i inntekt. Det var 9 prosent som hadde mottatt sosialhjelp i løpet av 2004.

Det store flertallet av fedrene, 81 prosent, hadde sin høyeste utdanning fra ungdomsskole eller videregående skole. Det var 13 prosent som hadde ett til fire års utdanning fra universitet eller høyskole, mens bare 5 prosent hadde lang universitetsutdanning.

De fleste fedrene var 35 år eller eldre, og bare 9 prosent var under 30 år. Gjennomsnittsalderen var 40,2 år. Bare 3 prosent av samværsfedrene var studenter, og 15 prosent hadde dårlig helse ifølge den definisjonen vi benytter her.

De fleste fedre, 65 prosent, hadde kun ett barn i den aktuelle bidragsrelasjonen, 30 prosent hadde to barn, og 6 prosent hadde tre eller flere barn. Gjennomsnittlig antall barn var 1,4. I analysene i denne rapporten ser vi altså på fedrenes kontakt med det yngste av disse barna. Bare 15 prosent av disse yngste barna var under fem år, 29 prosent var fem til ni år, 38 prosent var 10-14 år, og 18 prosent var 15-17 år. Gjennomsnittsalderen for yngste barn var 9,9 år.

De aller fleste fedrene hadde bodd sammen med barnets mor, 42 prosent som gifte og 44 prosent som samboende. Bare 15 prosent hadde aldri bodd sammen med barnets mor. I gjennomsnitt var det gått 6,6 år siden samlivet ble oppløst. For 14 prosent hadde bruddet skjedd i løpet av de to siste åra, mens det for 22 prosent av fedrene var minst 11 år siden bruddet.

Vel halvparten av samværsfedrene, 57 prosent, var fremdeles enslige, mens henholdsvis 23 og 20 prosent var samboende og gifte med en ny partner. 37 prosent av fedrene hadde barn i sin nåværende husholdning, enten egne barn og/eller den nye partnerens særkullsbarn. Bare 5 prosent oppgav at den nye partneren hadde egne barn bosatt i en annen husholdning, som kom på besøk.

De aller fleste samværsfedre, 93 prosent, hadde kun én bidragsrelasjon.

Det var 21 prosent av samværsfedrene som hadde gangavstand til det aktuelle barnet. 42 prosent hadde ikke gangavstand, men likevel maksimum ½ times reisetid. 19 prosent hadde en reisetid på mer enn ½ time, men under 2 ½ time, og 16 prosent hadde minst 2 ½ times reisetid til barnet.

Tabell 4.2. Fordelinger og gjennomsnitt for variabler i analysene. Samværsfedre

	Prosent
Fars inntekt etter skatt	
-149 999 kr	16
150 000 kr - 199 999 kr	20
200 000 kr - 249 999 kr	25
250 000 kr - 299 999 kr	17
300 000 kr +	22
Gjennomsnitt, kr	279 090
Mottok sosialhjelp	
Ja	9
Nei	91
Fars utdanning	
Ungdomsskole/videregående skole	81
Universitet/høyskole 1-4 år	13
Universitet/høyskole 5 år +	5
Uoppgitt	1
Fars alder	
- 29 år	9
30-34 år	14
35-39 år	24
40-44 år	25
45 år +	28
Gjennomsnitt, år	40,2
Student	
Ja	3
Nei	97
Uoppgitt	1
Dårlig helse	
Ja	15
Nei	85
Antall barn i bidragsrelasjonen	
1	65
2	30
3+	6
Gjennomsnitt	1,4
Yngste barns alder	
0-4 år	15
5-9 år	29
10-14 år	38
15-17 år	18
Gjennomsnitt, år	9,9
Samlivsstatus ved brudd	
Aldri bodd sammen med barnets mor	15
Samboende	44
Gift	42
Tid siden brudd	
0-1 år	14
2-4 år	23
5-7 år	21
8-10 år	19
11 år +	22
Uoppgitt	1
Gjennomsnitt, år	6,6
Fars samlivsstatus nå	
Enslig	57
Samboende med ny partner	23
Gift med ny partner	20
Har barn i nåværende husholdning	
Ja	37
Nei	63
Partner har barn som kommer på besøk	
Ja	5
Nei	95
Antall bidragsrelasjoner	
En	93
To +	7
Gjennomsnitt	1,1
Reisetid til barnet	
Gangavstand	21
Ikke gangavstand, men maks ½ time	42
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time	19
2 ½ time eller mer	16
Uoppgitt	1
Antall observasjoner	1123

4.3. En positiv, men ikke helt lineær, sammenheng mellom fars inntekt og månedlig samvær

Tabell 4.3 viser resultater fra lineære regresjonsanalyser av sammenhengen mellom fars inntekt og utdanning på den ene siden, og antall månedlige samværsdager på den annen. Både fars inntekt og antall månedlige samværsdager er her definert som kontinuerlige variabler. Vi viser resultater fra fire modeller. I den første inngår kun fars inntekt som forklaringsvariabel, i den andre inngår kun fars utdanningsnivå. I modell 3 inngår både fars inntekt og utdanning, samt alle kontrollvariablene bortsett fra reisetiden mellom far og barn. I modell 4 inngår også reisetid. Observasjoner med uoppgitte verdier på minst én av variablene i den mest omfattende modellen er holdt utenfor i analysene. Analysene er basert på svar fra 1 071 samværsfedre.

Det er ofte vanskelig å avgjøre hvilke forhold det er hensiktsmessig å kontrollere for i en multivariat analyse. Effektene av fars inntekt og utdanning kan dels være indirekte effekter via andre variabler, og i noen tilfelle kan effektene av forklaringsvariablene reduseres eller forsvinne helt ved kontroll for bestemte faktorer. Vi har allerede vært inne på at fars arbeidstid er sterkt korrelert med fars inntekt, og at inntektseffekten blir noe svakere når fars arbeidstid inkluderes i modellen. Fars arbeidstid inkluderes derfor ikke i analysene her. Det viser seg ellers at inntektseffekten i en del tilfelle reduseres noe når reisetid tas inn i modellen, noe som tyder på at fars inntekt i tillegg til å ha en direkte betydning for det månedlige samværet, også har en indirekte effekt via reisetid til barnet ettersom fedre med høy inntekt oftere bor nær barnet enn dem med lav inntekt. Dette er grunnen til at vi viser separate modeller for analyser med og uten kontroll for variabelen reisetid. I en del tilfelle viser vi også resultater fra separate regresjonsmodeller for fedre med kort og lang reisetid.

Tabell 4.3 viser estimerte koeffisienter for hver av de uavhengige variablene i modellene. Disse forteller hvor mye verdien på variabelen "antall månedlige samværsdager" øker eller minsker når verdien på de uavhengige variablene endres, gitt at andre forhold holdes konstante. Endringene må sees i forhold til referansekategoriene. Eksempelvis har vi for variabelen "Fars utdanning" definert dem med kortest utdanning som referansegruppe. Koeffisienten for gruppen med minst fem års universitetsutdanning forteller da hvor mange flere samværsdager fedre med slik utdanning i gjennomsnitt har, enn dem med utdanning fra ungdomsskole eller videregående skole. Positive koeffisienter innebærer altså flere samværsdager, mens negative koeffisienter innebærer færre dager. Koeffisienter som er statistisk signifikante på 0,05-nivå er skrevet med uthevet skrift, og de som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv. I tillegg oppgis t-verdiene (absoluttverdier). Høye verdier innebærer signifikante sammenhenger. Eksempelvis innebærer en t-verdi på 1,64 at

koeffisienten er signifikant på 0,10-nivå, en t-verdi på 1,96 at koeffisienten er signifikant på 0,05-nivå, og en t-verdi på 2,58 at koeffisienten er signifikant på 0,01-nivå. Vi har imidlertid rundet av slik at f.eks. en koeffisient som er signifikant på 0,0509-nivå også er markert med fet skrift selv om t-verdien da ligger noe under 1,96. Konstantleddet (angitt nederst i modellen) viser gjennomsnittlig antall samværsdager for dem som har verdien null (tilhører referansegruppen) for samtlige uavhengige variabler i modellen. For hver modell presenteres også en R^2 . Denne uttrykker hvor mye av variasjonen i den avhengige variabelen (antall samværsdager) som forklares av den aktuelle modellen.

I modell 1 (tabell 4.3) der bare fars inntekt etter skatt inngår som forklaringsvariabel, er den estimerte koeffisienten på 0,01. Sammenhengen er altså svak, og den er ikke statistisk signifikant. Det er dermed ingen klar sammenheng mellom fars inntekt og mengden månedlig samvær når fars inntekt behandles som en kontinuerlig variabel, målt i 10 000 kr.

Modell 2 viser, i likhet med hva vi så i tabell 4.1, at fedre med lang universitetsutdanning har litt flere månedlige samværsdager enn dem med utdanning fra ungdomsskole/videregående skole. Forskjellen utgjør 1,38 dager i gjennomsnitt og er signifikant på 0,10-nivå. Det er ingen signifikant effekt av det å ha kortere universitetsutdanning.

I modell 3 inngår altså både fars inntekt og utdanning, og i tillegg kontrollerer vi for fars alder, om far er student eller ikke, om han har dårlig helse eller ikke, antall barn i bidragsrelasjonen, barnets alder, fars samlivsstatus ved brudd, tid siden brudd, fars nåværende samlivsstatus, barn i fars nye husholdning, samt antall bidragsrelasjoner. Heller ikke i denne modellen er det noen signifikant effekt av fars inntekt, men det er fremdeles en klar effekt av fars utdanning. De med lang universitetsutdanning har i gjennomsnitt 1,21 flere månedlige samværsdager enn dem med kortest utdanning.

Flere av kontrollvariablene har signifikante effekter. Fedre med dårlig helse har færre samværsdager enn dem med god helse, fedre som har bodd sammen med barnets mor, enten som gifte eller samboende, har klart flere månedlige samværsdager enn dem som aldri har bodd med barnets mor, og samværet avtar klart med tiden siden samlivsbruddet. Vi ser ellers at fedre som er etablert med en ny partner har mindre månedlig samvær med barna enn dem som fremdeles er enslige, og forskjellen er særlig stor for dem som er gift. Det er også en negativ sammenheng mellom det at fars nye partner har egne barn som kommer på besøk, og fars månedlige samvær med barn fra tidligere forhold. Videre er det slik at fedre som har barn fra kun ett tidligere forhold, har mer samvær med barnet enn dem som har barn i flere tidligere relasjoner. Den forklarte variansen (uttrykt ved R^2) er betydelig høyere i modell 3 enn i de to foregående modellene.

Tabell 4.3. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Fars inntekt kontinuerlig og antall samværsdager kontinuerlig. (N=1071)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 4	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Fars inntekt (kontinuerlig i 10 000 kr)	0,01	1,50			0,01	1,47	0,00	1,18
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)								
Universitet/høgskole 1-4 år			0,40	0,78	0,03	0,06	-0,34	0,77
Universitet/høgskole 5 år +			1,38	1,82	1,21	1,65	1,36	2,07
Fars alder (ref: -29 år)								
30-34 år					-0,06	0,09	0,04	0,07
35-39 år					0,48	0,66	0,43	0,67
40-44 år					-0,26	0,34	-0,39	0,57
45 år +					-0,40	0,51	-0,38	0,54
Far er student (ref: Nei)								
Ja					0,96	0,93	1,47	1,59
Far har dårlig helse (ref: Nei)								
Ja					-1,44	3,04	-1,45	3,41
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)								
To					0,26	0,64	-0,20	0,54
Tre +					-0,88	1,12	-0,90	1,28
Yngste barns alder (ref: 0-4 år)								
5-9 år					0,60	1,03	0,43	0,82
10-14 år					0,66	0,89	0,19	0,28
15-17 år					-0,56	0,61	-1,19	1,46
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)								
Gift					3,57	6,22	2,89	5,61
Samboende					2,97	5,82	2,46	5,37
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)					-0,19	3,26	-0,10	1,89
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)								
Samboende med ny partner					-0,85	1,82	-0,27	0,63
Gift med ny partner					-1,68	3,25	-0,87	1,86
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)								
Ja					-0,44	1,05	-0,32	0,87
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)								
Ja					-1,80	2,33	-1,36	1,96
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)								
En					1,53	2,44	0,94	1,66
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)								
Ikke gangavstand, men maks ½ time							-2,30	5,94
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time							-5,18	11,13
2 ½ time eller mer							-7,30	14,88
Konstantledd	7,91		7,96		5,60		9,44	
R ²	0,00		0,00		0,17		0,34	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

De effektene som vises i modell 3 i tabell 4.3 er dels de samme, og dels noe annerledes, enn dem som ble vist i den tilsvarende analysen av *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002* (Kitterød og Lyngstad 2006, tabell 4.3). Dette må dels sees i lys av at modellene er spesifisert litt forskjellig ved at de har noe forskjellige kontrollvariabler. Som nevnt tidligere, inngikk for eksempel fars yrkesaktivitet og arbeidstid som kontroller i den forrige rapporten, mens dette er holdt utenfor her. Dette kan for eksempel ha betydning for effekten av variabelen "far har dårlig helse" ettersom denne er sterkt korrelert med om far er i jobb eller ikke, og hvor mye far jobber. Videre kan de ulike effektene ha sammenheng med at flere av kontrollvariablene har kategorier med få observasjoner. Vi har allerede nevnt at dette gjelder variabelen "fars utdanning". Det gjelder også for variablene "far er student", "antall barn i bidragsrelasjonen", og "partner har barn som kommer på besøk". Noen få observasjoner med ekstreme verdier for mengden samvær med barn kan her ha mye å si for de sammenhengene vi finner. Det at vi finner

litt andre effekter enn i den forrige rapporten, kan også bunne i at de to undersøkelsene har ulike svarpresenter. Muligens har også de nye bidragsreglene en viss betydning ettersom samværsfedre nå får redusert bidrag hvis de har mye samvær med barna.

I modell 4 i tabell 4.3 er også reisetiden til barnet inkludert som kontrollvariabel. Som vi kunne vente, og i tråd med tidligere analyser på feltet, ser vi at fedre med lang reisetid har betydelig mindre månedlig samvær enn dem med kort reisetid. Eksempelvis hadde fedre med minst 2 ½ times reisetid til barnet i gjennomsnitt 7,3 færre samværsdager forrige måned enn fedre med gangavstand til barnet. Den sterke effekten av reisetid vises også ved at den forklarte variansen (R²) er langt høyere i modell 4 enn i modell 3. Effekten av fars inntekt forsvinner helt i modell 4, mens det fremdeles er en betydelig og signifikant effekt av fars utdanningsnivå. Kontrollvariablene har omtrent samme effekt i modell 4 som i modell 3, men for noen av dem er effekten litt svakere.

Tabell 4.4. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Fars inntekt kontinuerlig og antall samværsdager kontinuerlig. Analyser for fedre med kort reisetid (N=691) og fedre med lang reisetid (N=379)¹

	Maks ½ times reisetid		Mer enn ½ times reisetid	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Fars inntekt (kontinuerlig i 10 000 kr)	0,00	0,17	0,02	2,22
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)				
Universitet/høgskole 1-4 år	-0,69	1,18	0,47	0,73
Universitet/høgskole 5 år +	1,90	2,07	0,39	0,46
Fars alder (ref: -29 år)				
30-34 år	-0,32	0,36	0,22	0,26
35-39 år	-0,29	0,32	<i>1,45</i>	1,72
40-44 år	-1,49	1,58	1,37	1,52
45 år +	-0,99	1,04	0,16	0,17
Far er student (ref: Nei)				
Ja	0,09	0,07	3,34	2,83
Far har dårlig helse (ref: Nei)				
Ja	-0,91	1,56	-2,32	4,08
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)				
To	0,27	0,54	-1,11	2,18
Tre +	-0,66	0,71	-0,95	0,92
Yngste barns alder (ref: 0-4 år)				
5-9 år	0,32	0,47	0,58	0,74
10-14 år	0,35	0,41	-0,03	0,03
15-17 år	0,87	0,82	-1,61	1,30
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)				
Gift	3,60	4,71	2,31	3,61
Samboende	3,18	4,57	1,71	3,14
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)	-0,08	1,12	-0,10	1,31
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)				
Samboende med ny partner	-0,03	0,06	-0,30	0,53
Gift med ny partner	-0,63	2,39	0,43	0,73
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)				
Ja	-0,16	0,31	-1,03	2,04
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)				
Ja	-2,10	2,00	-0,55	0,67
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)				
En	0,34	0,40	1,62	2,41
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)				
Ikke gangavstand, men maks ½ time	-2,24	5,28		
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time (ref.)				
2 ½ time eller mer			-2,13	5,46
Konstantledd	9,75		3,35	
R ²	0,17		0,28	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Vi har også undersøkt om det er slik at inntekten har ulik betydning for det månedlige samværet for fedre som bor nær barna sine, og for dem som bor langt unna. Ettersom lang avstand ofte innebærer større reiseutgifter, kunne dette være en rimelig antakelse. Vi forventer altså at inntekten har større betydning for samværet for fedre som bor langt fra barna enn for fedre med kort reisetid. Tabell 4.4 viser separate regresjonsanalyser for fedre som bor nær barnet (maksimum ½ times reisetid) og for fedre som bor lengre unna (mer enn ½ times reisetid). Ettersom det er forholdsvis få observasjoner blant dem som har mer enn ½ times reisetid (N=379), skal det sterke sammenhenger til for å få statistisk signifikante utslag her. Vi ser ingen inntektseffekt for dem som bor nær barna, mens det er en viss positiv sammenheng mellom inntekt og månedlig samvær for dem som bor lengre unna. Koeffisienten er 0,02, noe som innebærer at antall samværsdager øker med 0,02 når inntekten øker med 10 000 kr, eller med 0,2 når inntekten øker med 100 000 kr. Sammenhengen er statistisk signifikant på 0,05-nivå, men er ikke særlig sterk. Det kan likevel se ut til at høy inntekt har noe større betydning for samværet for fedre som bor langt fra barna sine, enn for dem som

bor nær barna. En annen ting vi kan merke oss i tabell 4.4, er at fars utdanningsnivå viser en klar positiv effekt for dem som bor nær barna, mens det ikke har noen effekt for dem som bor lengre unna. Det er fedre med lang universitetsutdanning som skiller seg ut med mer månedlig samvær enn referansegruppen (dem med utdanning fra ungdomsskole eller videregående skole).

Når vi definerer fars inntekt som en kontinuerlig variabel, slik vi har gjort i tabellene 4.3 og 4.4, antar vi at sammenhengen mellom inntekt og antall samværsdager er lineær, det vil si at økningen i antall samværsdager er like stor på lave som på høye inntektsnivåer, og at antall samværsdager øker like mye for hver økning på 10 000 kr i fars inntekt. I tabell 4.5 vises resultater fra analyser der fars inntekt er gruppert. Vi benytter fem inntektskategorier. De med lavest inntekt (under 150 000 kr), er valgt som referanse. Fordelingen på de ulike inntektskategoriene framgår av tabell 4.2. De øvrige variablene er definert på samme måte som i tabell 4.3. I modell 1 inngår kun fars inntekt som uavhengig variabel, i modell 2 inkluderes i tillegg fars

utdanning samt alle kontrollvariablene bortsett fra reisetid, og i modell 3 inngår også reisetid til barnet.

Modell 1 viser en klar positiv inntektseffekt slik at fedre i samtlige høyere inntektsgrupper har mer månedlig samvær enn fedre i referansekategori. Effekten er størst for fedre i de to høyeste inntektsgruppene. Fedre med minst 300 000 kr i inntekt hadde i gjennomsnitt 2,8 flere dager med samvær forrige måned enn fedre med mindre enn 150 000 kr i inntekt. Effektene er omtrent de samme i modell 2, men reduseres svakt i modell 3, der vi også kontrollerer for reisetid til barnet. Også her finner vi imidlertid en klar positiv inntektseffekt. Vi finner altså en signifikant positiv sammenheng mellom fars inntekt og mengden månedlig samvær når inntekten grupperes, men ikke når den behandles som en kontinuerlig variabel, målt i 10 000 kr. Dette må sees i lys av at sammenhengen ikke er helt lineær slik at antall samværsdager øker jevnt med fars inntekt. Eksempelvis ser vi i modell 3 i tabell 4.5 at fedre i nest laveste inntektsgruppe i

gjennomsnitt har 0,99 flere samværsdager per måned enn fedre i referansegruppen, mens fedre i den midterste inntektskategorien (200 000 kr - 249 999 kr) bare har 0,20 flere samværsdager enn dem i inntektskategorien under. Det at inntektseffekten er noe svakere i modell 3 enn i de to foregående modellene, bunner i at det er et viss samspill mellom inntekt og reisetid. Fedre med kort vei til barnet har i gjennomsnitt noe høyere inntekt enn dem med lengre reisetid (tabell 4.6). Eksempelvis hadde fedre med gangavstand en gjennomsnittlig inntekt på 301 908 kr i 2004, mens fedre med lengre reisetid hadde betydelig lavere inntekt. Vi kan ikke si sikkert hva disse forskjellene skyldes, men en mulig tolkning kan være at det ofte er dyrt å bosette seg nær barnet etter et samlivsbrudd, og at det særlig er fedre med høy inntekt som har råd til dette. Dermed svekkes inntektseffekten noe når vi kontrollerer for reisetid. Fars inntekt har altså også en indirekte effekt på mengden månedlig samvær ved at de med høyest inntekt noe oftere enn dem med lavere inntekt bor nær barnet.

Tabell 4.5. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Fars inntekt gruppert og antall samværsdager kontinuerlig. (N=1071)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Fars inntekt (ref: 149 999 kr)						
150 000 kr - 199 999 kr	1,42	2,42	1,44	2,61	0,99	1,99
200 000 kr - 249 999 kr	1,84	3,31	1,85	3,41	1,19	2,42
250 000 kr - 299 999 kr	2,72	4,51	2,22	3,72	1,44	2,66
300 000 kr +	2,80	4,92	2,44	4,20	1,72	3,28
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)						
Universitet/høgskole 1-4 år			-0,23	0,46	-0,52	1,16
Universitet/høgskole 5 år +			0,83	1,11	1,07	1,60
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			-0,49	0,67	-0,23	0,35
35-39 år			-0,06	0,08	0,09	0,13
40-44 år			-0,61	0,80	-0,62	0,90
45 år +			-0,79	1,01	-0,63	0,90
Far er student (ref: Nei)						
Ja			1,42	1,37	1,78	1,92
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			-1,02	2,08	-1,18	2,67
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			0,22	0,55	-0,22	0,61
Tre +			-0,72	0,91	-0,79	1,13
Yngste barns alder (ref: 0-4 år)						
5-9 år			0,45	0,76	0,31	0,60
10-14 år			0,51	0,70	0,09	0,13
15-17 år			-0,79	0,86	-1,34	1,65
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			3,43	6,00	2,81	5,45
Samboende			2,89	5,70	2,42	5,30
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			-0,17	2,95	-0,09	1,68
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)						
Samboende med ny partner			-0,88	1,90	-0,30	0,70
Gift med ny partner			-1,77	3,44	-0,94	2,02
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			-0,56	1,34	-0,41	1,10
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			-1,71	2,22	-1,30	1,87
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			1,37	2,19	0,84	1,49
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					-2,30	5,97
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					-5,04	10,83
2 ½ time eller mer					-7,22	14,73
Konstantledd	6,24		4,77		8,85	
R ²	0,03		0,18		0,34	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 4.6. Gjennomsnittlig inntekt samt andelen med sosialhjelp blant samværsfedre med ulik reisetid. Kroner og prosent

	Kr	Andel med sosialhjelp	Antall observasjoner
Gangavstand	301 908	8	241
Ikke gangavstand, men maks ½ time	280 798	7	478
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time	246 092	11	221
2 ½ time eller mer	284 140	11	174

For å se om fars inntekt har ulik betydning for samværet for dem med kort og lang reisetid, har vi også her kjørt separate regresjoner for disse gruppene. Resultatene vises i tabell 4.7. Ulikt hva vi fant da inntekten ble behandlet som en kontinuerlig variabel, ser vi her en positiv effekt av inntekt både for fedre som bor nær barna og for dem som bor lengre unna. Effekten ser ut til å være noe sterkere for dem som bor

langt unna, men sammenhengen er heller ikke her lineær. Det er først og fremst fedrene i laveste inntektsgruppe som skiller seg ut med mindre samvær enn de andre. Fedre med høyere inntekt har stort sett gjennomsnittlig 1,7-1,9 flere samværsdager per måned enn fedre i referansekategorien. Unntaket er fedre i nest høyeste inntektskategori (250 000 kr - 299 999 kr) som ikke har signifikant flere samværsdager enn fedre i referansegruppen. Også er finner vi imidlertid en positiv inntektskoeffisient, men ettersom det er forholdsvis få observasjoner i hver inntektsgruppe i analysene her, skal det sterke sammenhenger til for å få signifikante utslag.

Ser vi på fedrene som bor ganske nær barna sine, er det først og fremst de med de høyeste inntektene som skiller seg ut med mer månedlig samvær enn fedrene med lavest inntekt (referansekategorien).

Tabell 4.7. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Fars inntekt gruppert og antall samværsdager kontinuerlig. Analyser for fedre med kort reisetid (N=691) og fedre med lang reisetid (N=379)¹

	Maks ½ times reisetid		Mer enn ½ times reisetid	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Fars inntekt (ref: 149 999 kr)				
150 000 kr - 199 999 kr	0,55	0,76	1,82	2,86
200 000 kr - 249 999 kr	0,81	1,15	1,66	2,64
250 000 kr - 299 999 kr	<i>1,33</i>	1,75	1,16	1,59
300 000 kr +	1,45	1,93	1,88	2,80
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/Videregående)				
Universitet/høgskole 1-4 år	-0,84	1,44	0,41	0,63
Universitet/høgskole 5 år +	<i>1,59</i>	1,71	0,30	0,35
Fars alder (ref: -29 år)				
30-34 år	-0,48	0,53	-0,31	0,35
35-39 år	-0,62	0,68	0,96	1,12
40-44 år	<i>-1,77</i>	1,80	1,15	1,27
45 år +	-1,20	1,24	-0,18	0,19
Far er student (ref: Nei)				
Ja	0,28	0,22	3,91	3,26
Far har dårlig helse (ref: Nei)				
Ja	-0,60	1,00	-2,29	3,87
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)				
To	0,24	0,48	-1,24	2,40
Tre +	-0,63	0,68	-0,75	0,72
Yngste barns alder (ref: 0-4 år)				
5-9 år	0,19	0,28	0,62	0,79
10-14 år	0,21	0,24	0,00	0,00
15-17 år	-1,08	1,01	-1,60	1,30
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)				
Gift	3,45	4,50	2,25	3,53
Samboende	3,11	4,47	1,64	3,04
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)	-0,07	0,93	-0,09	1,18
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)				
Samboende med ny partner	-0,12	0,20	-0,41	0,74
Gift med ny partner	-1,60	2,35	0,25	0,43
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)				
Ja	-0,25	0,49	-1,11	2,20
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)				
Ja	-2,07	1,96	-0,22	0,27
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)				
En	0,30	0,36	1,31	1,96
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)				
Ikke gangavstand, men maks ½ time	-2,24	5,27		
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time (ref.)				
2 ½ time eller mer			-2,17	5,57
Konstantledd	9,29		3,14	
R ²	0,18		0,29	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 4.8. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Antall samværsdager kontinuerlig. (N=1071)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Mottok sosialhjelp (ref: Nei)						
Ja	-1,81	2,91	-1,62	2,66	<i>-0,94</i>	1,72
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)						
Universitet/høgskole 1-4 år			-0,02	0,03	-0,37	0,83
Universitet/høgskole 5 år +			<i>1,22</i>	<i>1,66</i>	1,37	2,08
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			-0,16	0,22	-0,01	0,01
35-39 år			0,41	0,56	0,40	0,62
40-44 år			-0,31	0,41	-0,40	0,60
45 år +			-0,46	0,59	-0,40	0,58
Far er student (ref: Nei)						
Ja			0,80	0,77	1,37	1,48
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			-1,19	2,44	-1,31	3,01
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			0,27	0,67	-0,19	0,51
Tre +			-0,82	1,04	-0,86	1,22
Yngste barns alder (ref: 0-4 år)						
5-9 år			0,55	0,95	0,40	0,77
10-14 år			0,54	0,74	0,12	0,19
15-17 år			-0,70	0,77	-1,27	1,55
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			3,54	6,17	2,87	5,58
Samboende			2,91	5,71	2,42	5,30
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			-0,18	3,14	<i>-0,10</i>	1,83
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)						
Samboende med ny partner			-0,95	2,03	-0,32	0,76
Gift med ny partner			-1,79	3,47	-0,93	2,00
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			-0,44	1,07	<i>-0,33</i>	0,88
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			-1,69	2,19	<i>-1,30</i>	1,87
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			1,49	2,37	0,91	1,62
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					-2,30	5,96
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					-5,16	11,10
2 ½ time eller mer					-7,26	14,78
Konstantledd	8,24		6,08		9,72	
R ²	0,01		0,17		0,34	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Vi kan ellers legge merke til at effektene av fars utdanning er mindre tydelige når fars inntekt behandles som en gruppert variabel, enn når den behandles som en kontinuerlig variabel. I tabell 4.5 er utdanningskoeffisientene positive, men ikke statistisk signifikante. I tabell 4.7 ser vi en signifikant utdanningseffekt for fedre som bor nær barna, men ikke for dem som bor lengre unna. Dette er i tråd med resultatene i tabell 4.4.

4.4. Litt mindre månedlig samvær blant fedre med sosialhjelp

Som nevnt i kapittel 1.2, viste Skevik (2006) at samværsfedre som mottar sosialhjelp, oftere enn andre fedre har svært lite kontakt med barna sine, definert som ingen kontakt i løpet av de tre siste månedene. Hun fant imidlertid ingen sammenheng mellom bruk av sosialhjelp og det å ha hyppig kontakt med barna, definert som samvær forrige uke. Skevik ser sosialhjelp som et mål for fattigdom og konkluderer med at fattigdom ser ut til å være et hinder for en aktiv fars-

rolle etter et samlivsbrudd. Også analysen av undersøkelsen *Samvær og bidrag 2002* viste en klar negativ sammenheng mellom bruk av sosialhjelp og kontakt med barna (Kitterød og Lyngstad 2006).

Vi har foretatt lineære regresjonsanalyser av sammenhengen mellom bruk av sosialhjelp og antall samværsdager forrige måned også for 2004-undersøkelsen. Fedre som fikk sosialhjelp i løpet av 2004 er definert som mottakere av sosialhjelp, uansett beløpets størrelse og varigheten av stønadperioden. Som vi kunne vente, har mottakere av sosialhjelp betydelig lavere inntekt enn dem uten sosialhjelp. Inntekt etter skatt var i gjennomsnitt 139 123 kr for dem med sosialhjelp og 292 331 kr for dem uten slik hjelp. Resultatene fra regresjonsanalysene vises i tabell 4.8. I modell 1 inngår kun sosialhjelp som forklaringsvariabel. I modell 2 inngår også fars utdanning samt alle kontrollvariablene bortsett fra reisetid til barnet, og i modell 3 kontrolleres det også for reisetid. Samtlige modeller viser at fedre med sosialhjelp i

gjennomsnitt hadde færre samværsdager forrige måned enn dem uten sosialhjelp, men effekten er ikke veldig sterk. Ifølge modell 2 hadde samværsfedre med sosialhjelp i gjennomsnitt 1,62 færre samværsdager med barna forrige måned enn dem uten sosialhjelp. Når vi kontrollerer for reisetid til barnet, reduseres effekten til 0,94. Den er signifikant på 0,10-nivå, men altså forholdsvis svak. Det er en viss sammenheng mellom reisetid og bruk av sosialhjelp, slik at de som bor nær barnet noe sjeldnere mottar sosialhjelp enn dem som bor lengre unna (tabell 4.6), men forskjellen er forholdsvis beskjeden. Separate analyser av samværsfedre med kort og lang reisetid viser ingen klar effekt av bruk av sosialhjelp for noen av gruppene (tabell 4.9). Koeffisientene er negative i begge modeller, men ikke statistisk signifikante.

4.5. Fedre med lav inntekt har sjeldnere enn andre sett barnet siste måned

I analysene så langt er månedlig kontakt studert ved å behandle antall samværsdager som en kontinuerlig variabel. De estimerte koeffisientene viser da forskjeller i gjennomsnittlig antall samværsdager mellom grupper, gitt at andre forhold er like. Vi har også gjennomført analyser der vi ser på sannsynligheten for at samværsfar hadde samvær med barnet siste måned overhodet. Den avhengige variabelen er da todelt, hadde samvær/hadde ikke samvær. Vi modellerer sannsynligheten for at far var sammen med barnet minst én dag. De uavhengige variablene er de samme som i de tidligere analysene. Vi lager modeller både med inntekt som kontinuerlig og gruppert variabel. Som vist i tabell 4.1, hadde langt de fleste fedre, hele 83 prosent, vært sammen med barnet minst én dag forrige måned.

Tabell 4.9. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Antall samværsdager kontinuerlig. Analyser for fedre med kort reisetid (N=691) og fedre med lang reisetid (N=379)¹

	Maks ½ times reisetid		Mer enn ½ times reisetid	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Mottok sosialhjelp (ref: Nei)				
Ja	-0,87	1,09	-0,88	1,30
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)				
Universitet/høgskole 1-4 år	-0,72	1,24	0,54	0,83
Universitet/høgskole 5 år +	1,86	2,03	0,45	0,53
Fars alder (ref: -29 år)				
30-34 år	-0,30	0,33	0,07	0,08
35-39 år	-0,26	0,28	1,33	1,54
40-44 år	-1,45	1,54	1,31	1,43
45 år +	-0,95	1,00	0,21	0,22
Far er student (ref: Nei)				
Ja	-0,01	0,01	3,12	2,62
Far har dårlig helse (ref: Nei)				
Ja	-0,78	1,31	-2,24	3,76
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)				
To	0,25	0,52	-1,06	2,07
Tre +	-0,65	0,70	-0,93	0,90
Yngste barns alder (ref: 0-4 år)				
5-9 år	0,24	0,35	0,66	0,85
10-14 år	0,26	0,30	-0,10	0,10
15-17 år	-0,98	0,92	-1,65	1,33
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)				
Gift	3,57	4,68	2,16	3,36
Samboende	3,13	4,49	1,57	2,91
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)	-0,07	1,05	-0,10	1,29
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)				
Samboende med ny partner	-0,09	0,15	-0,43	0,76
Gift med ny partner	-1,72	2,50	0,46	0,77
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)				
Ja	-0,16	0,31	-1,01	1,99
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)				
Ja	-2,11	2,01	-0,15	0,19
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)				
En	0,32	0,37	1,46	2,18
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)				
Ikke gangavstand, men maks ½ time	-2,24	5,29		
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time (ref.)				
2 ½ time eller mer			-2,08	5,29
Konstantledd	9,92		4,10	
R ²	0,17		0,27	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 4.10. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for om samværsfedre var sammen med barnet forrige måned. Fars inntekt kontinuerlig. (N=1071)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 4	
	Oddsforhold	χ^2	Oddsforhold	χ^2	Oddsforhold	χ^2	Oddsforhold	χ^2
Fars inntekt (kontinuerlig i 10 000 kr)	1,00	1,01			1,00	1,36	1,01	2,20
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)								
Universitet/høgskole 1-4 år			1,88	4,69	1,55	1,91	1,61	1,92
Universitet/høgskole 5 år +			4,10	5,61	3,83	4,64	6,61	8,23
Fars alder (ref: -29 år)								
30-34 år					1,50	0,96	1,58	1,06
35-39 år					1,67	1,54	1,80	1,80
40-44 år					1,41	0,66	1,30	0,33
45 år +					1,21	0,20	1,16	0,10
Far er student (ref: Nei)								
Ja					12,71	3,64	24,50	5,52
Far har dårlig helse (ref: Nei)								
Ja					0,38	17,57	0,34	18,07
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)								
To					0,96	0,02	0,84	0,47
Tre +					0,82	0,15	0,72	0,35
Yngste barns alder (ref: 0-4 år)								
5-9 år					1,01	0,00	0,93	0,04
10-14 år					0,81	0,23	0,64	0,79
15-17 år					0,43	2,41	0,28	4,54
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)								
Gift					4,42	24,76	4,46	21,49
Samboende					2,78	17,40	2,91	15,76
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)					0,94	4,02	0,96	1,10
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)								
Samboende med ny partner					0,91	0,13	0,98	0,00
Gift med ny partner					0,82	0,52	0,89	0,14
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)								
Ja					0,80	0,94	0,88	0,27
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)								
Ja					0,60	1,75	0,72	0,64
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)								
En					1,89	4,45	1,72	2,62
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)								
Ikke gangavstand, men maks ½ time							0,69	0,98
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time							0,23	15,51
2 ½ time eller mer							0,06	54,83
R. ²	0,00		0,01		0,15		0,27	

¹ Oddsforhold som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Oddsforhold som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Vi benytter logistisk regresjonsanalyse. Resultatene presenteres som oddsforhold. Det kan forstås som den relativt høyere eller lavere sjansen en person i en gruppe har for å ha vært sammen med barnet siste måned, sammenlignet med en person i referanse-kategorien. Eksempelvis ser vi i modell 2 i tabell 4.10 at fedre med minst fem års universitetsutdanning har et oddsforhold på 4,10 for å ha vært sammen med barnet forrige måned. Dette betyr at de har fire ganger så stor sjanse som referanse-kategorien (fedre med høyeste utdanning fra ungdomsskole eller videregående skole) for å ha vært sammen med barnet. Et oddsforhold som er lavere enn 1, innebærer mindre sannsynlighet enn referansegruppen for å ha vært sammen med barnet. I tillegg til oddsforholdet presenterer vi kjiqvadratet (χ^2). Høye verdier her innebærer at oddsforholdet er statistisk signifikant. Eksempelvis innebærer et kjiqvadrat på 2,71 at oddsforholdet er signifikant på 0,10-nivå, et kjiqvadrat på 3,84 at oddsforholdet er signifikant på 0,05-nivå, og et kjiqvadrat på 6,64 at oddsforholdet er signifikant på

0,01-nivå. Vi har imidlertid rundet av slik at f.eks. en koeffisient som er signifikant på 0,0537-nivå også er markert med fet skrift selv om verdien for kjiqvadratet da ligger noe under 3,84. For hver modell presenteres også en R² (ofte kalt pseudo forklart varians) som gir et mål for modelltilpasning. Størrelsen forteller hvor mye den valgte modellen forklarer i forhold til nullmodellen, angitt i intervallet null til en. Høye verdier viser at den valgte modellen forklarer mer enn modeller med lavere verdier.

Tabell 4.10 viser resultater av analyser med fars inntekt som kontinuerlig variabel. Ingen av modellene viser noen klar betydning av fars inntekt for sannsynligheten for å ha vært sammen med barnet forrige måned. Det er derimot en klar effekt av fars utdanningsnivå i samtlige modeller, og det er særlig fedrene med lengst utdanning som skiller seg ut. I den mest omfattende modellen (modell 4) er oddsforholdet for dem med lengst utdanning hele 6,61 i forhold til referansegruppen.

Tabell 4.11 viser resultater fra tilsvarende analyser som tabell 4.10, men med fars inntekt gruppert. Fars inntekt har her klar betydning i samtlige modeller. I den mest omfattende modellen, der det også kontrolleres for reisetid til barnet, ser vi at det særlig er fedre i den laveste inntektsgruppen (under 150 000 kr) som skiller seg ut med en langt lavere sannsynlighet for å ha vært sammen med barnet enn fedre i høyere inntektsgrupper. Dette stemmer med den bivariate analysen i tabell 4.1 som viser at bare 70 prosent av fedrene i laveste inntektsgruppe hadde vært sammen med barnet forrige måned, mot 82-90 prosent av fedrene med høyere inntekter. I den logistiske regresjonsanalysen får vi oddsforhold fra 2,3 til 2,7 for samtlige inntektskategorier. Også her finner vi en klar effekt av fars utdanningsnivå slik at de med lang universitetsutdanning oftere enn dem med utdanning fra ung-

domsskole eller videregående skole har hatt kontakt med barnet forrige måned. Det er ingen signifikant effekt av det å ha kort universitetsutdanning (ett til fire år).

Tabell 4.12 viser resultater fra analyser av hvorvidt fedre med sosialhjelp oftere enn dem uten sosialhjelp ikke hadde sett barnet forrige måned. Den bivariate analysen i tabell 4.1 viser en slik sammenheng ved at bare 68 prosent av fedrene med sosialhjelp hadde vært sammen med barnet, mot 85 prosent av dem uten sosialhjelp. Den logistiske regresjonsanalysen viser et lignende mønster. Samtlige modeller viser en signifikant effekt av sosialhjelp, og effekten reduseres ikke når reistid inkluderes i modellen. I den mest omfattende modellen er oddsforholdet 0,44, altså mer enn halvert i forhold til dem som ikke mottok sosialhjelp.

Tabell 4.11. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for om samværsfedre var sammen med barnet forrige måned. Fars inntekt gruppert. (N=1071)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Oddsforhold	χ^2	Oddsforhold	χ^2	Oddsforhold	χ^2
Fars inntekt (ref: -149 999 kr)						
150 000 kr - 199 999 kr	2,06	8,36	2,50	10,82	2,50	8,96
200 000 kr - 249 999 kr	2,41	13,35	2,56	11,28	2,63	9,79
250 000 kr - 299 999 kr	3,85	20,45	3,26	12,39	2,69	7,45
300 000 kr +	3,14	19,14	2,57	9,58	2,34	6,64
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)						
Universitet/høgskole 1-4 år			1,43	1,21	1,56	1,57
Universitet/høgskole 5 år +			3,67	4,21	6,80	8,05
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			1,14	0,09	1,23	0,21
35-39 år			1,25	0,26	1,39	0,51
40-44 år			1,20	0,17	1,16	0,10
45 år +			0,98	0,00	0,97	0,01
Far er student (ref: Nei)						
Ja			17,60	4,55	34,57	6,64
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			0,44	11,73	0,38	12,85
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			0,93	0,09	0,81	0,65
Tre +			0,92	0,02	0,82	0,12
Yngste barns alder (ref: 0-4 år)						
5-9 år			0,95	0,02	0,89	0,09
10-14 år			0,76	0,34	0,62	0,89
15-17 år			0,39	3,06	0,26	4,94
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			4,33	23,58	4,40	20,62
Samboende			2,72	16,20	2,80	14,47
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			0,94	2,94	0,97	0,85
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)						
Samboende med ny partner			0,86	0,33	0,93	0,06
Gift med ny partner			0,73	1,15	0,79	0,59
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			0,77	1,15	0,87	0,29
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			0,62	1,44	0,75	0,45
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			1,78	3,50	1,59	1,83
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					0,70	0,91
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					0,25	13,32
2 ½ time eller mer					0,07	53,06
R. ²	0,03		0,16		0,28	

¹ Oddsforhold som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Oddsforhold som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 4.12. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for om samværsfedre var sammen med barnet forrige måned. (N=1071)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Oddsforhold	χ^2	Oddsforhold	χ^2	Oddsforhold	χ^2
Mottok sosialhjelp (ref: Nei)						
Ja	0,37	16,35	0,40	10,23	0,44	6,74
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)						
Universitet/høgskole 1-4 år			1,52	1,74	1,62	1,96
Universitet/høgskole 5 år +			4,04	4,95	6,91	8,65
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			1,36	0,54	1,43	0,62
35-39 år			1,52	0,98	1,63	1,20
40-44 år			1,31	0,36	1,21	0,16
45 år +			1,12	0,07	1,08	0,02
Far er student (ref: Nei)						
Ja			12,48	3,57	27,52	5,64
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			0,45	11,53	0,39	13,06
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			0,97	0,01	0,85	0,37
Tre +			0,88	0,06	0,74	0,30
Yngste barns alder (ref: 0-4 år)						
5-9 år			0,99	0,00	0,94	0,03
10-14 år			0,75	0,42	0,61	1,00
15-17 år			0,39	3,01	0,26	5,02
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			4,41	24,33	4,35	20,72
Samboende			2,75	16,81	2,81	14,80
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			0,94	3,28	0,97	0,93
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)						
Samboende med ny partner			0,82	0,57	0,89	0,16
Gift med ny partner			0,74	1,07	0,83	0,37
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			0,79	0,96	0,88	0,25
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			0,66	1,09	0,80	0,29
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			1,84	4,05	1,67	2,29
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					0,69	0,98
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					0,23	15,27
2 ½ time eller mer					0,07	53,22
R. ²	0,02		0,15		0,28	

¹ Oddsforhold som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Oddsforhold som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

4.6. Liten inntektseffekt for fedre i nye parforhold

I avsnittet om tidligere forskning på feltet (kapittel 1.2) nevnte vi at enkelte forskere benytter fars husholdningsinntekt i stedet for fars egen inntekt i analyser av inntektens betydning for kontakt mellom samværsforeldre og barn. Vi har gjennomført noen få analyser der vi ser på betydningen av fars og partners inntekt for antall månedlige samværsdager. Her inngår kun fedre som er etablert i et nytt parforhold, enten som gifte eller samboende. Ettersom det er atskillig færre fedre i disse analysene, enn i analysene for alle samværsfedre, skal det sterkere sammenhenger til for å få statistisk signifikante utslag. Analysene omfatter 455 samværsfedre. Vi har her delt både fars og partners inntekter inn i inntektskvartiler og benytter første kvartil som referanse.⁶

⁶ For samværsfedre er inntektskvartilene som følger: - 186 400 kr, 186 401 kr - 235 085 kr, 235 086 kr - 298 797 kr, og 298 798 kr +. For fars nye partner er kvartilene som følger: - 158 136 kr, 158 137 kr - 217 835 kr, 217 836 kr - 264 540 kr, og 264 541 kr +.

Tabell 4.13 viser resultater fra analyser av betydningen av fars og partners inntekt for antall månedlige samværsdager mellom far og barnet fra et tidligere forhold, med både fars og partners inntekt som kontinuerlige variabler. Når bare fars og partners inntekt inkluderes som forklaringsvariabler i analysen, har partners inntekt, men ikke fars inntekt, en signifikant positiv effekt på antall månedlige samværsdager (modell 1). Verken fars eller partners inntekt har signifikant effekt når det kontrolleres for andre forhold (modellene 2 og 3). Tabell 4.14 viser resultater fra analyser der fars og partners inntekt er gruppert. Her ser vi en klar effekt av fars inntekt i modell 1, der bare fars og partners inntekt inngår som forklaringsvariabler. Denne effekten svekkes imidlertid i modell 2, og er helt borte i modell 3, der det også kontrolleres for reisetid. Vi ser imidlertid en viss effekt av partners inntekt i samtlige modeller, men denne er ikke lineær. I par der partnerens inntekt er i tredje kvartil, har fedre noe mer månedlig samvær med barna enn fedre i andre par. Vi vet ikke hvordan denne effekten skal forklares.

Tabell 4.13. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og partners inntekt for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Inntekt kontinuerlig og antall samværsdager kontinuerlig. Analysene gjelder for fedre som bor med ny samboer eller ektefelle. (N=455)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Fars inntekt (kontinuerlig i 10 000 kr)	0,00	0,96	0,01	1,27	0,01	1,31
Partners inntekt (kontinuerlig i 10 000 kr)	0,05	2,14	0,03	1,42	0,03	1,25
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)						
Universitet/høgskole 1-4 år			0,38	0,55	0,36	0,57
Universitet/høgskole 5 år +			0,72	0,70	1,00	1,08
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			-1,19	1,50	-0,84	0,82
35-39 år			-0,98	0,87	-0,71	0,70
40-44 år			-0,58	0,49	-0,58	0,54
45 år +			-1,57	1,29	-0,08	0,99
Far er student (ref: Nei)						
Ja			-0,01	0,00	-0,05	0,03
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			-1,73	2,35	-1,55	2,35
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			-0,06	0,10	-0,20	0,36
Tre +			-0,66	0,52	-0,81	0,71
Yngste barns alder (ref: 0-4 år)						
5-9 år			-0,60	0,50	-0,56	0,52
10-14 år			-0,32	0,23	-0,61	0,49
15-17 år			-1,43	0,89	-1,91	1,33
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			3,91	4,91	3,51	4,93
Samboende			2,94	4,18	2,88	4,56
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			-0,10	1,08	-0,07	0,94
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			-1,39	2,76	-1,04	2,31
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			-1,59	2,23	-1,26	1,97
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			0,74	0,80	0,49	0,59
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					-1,53	2,34
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					-4,06	5,78
2 ½ time eller mer					-6,25	8,57
Konstantledd	5,58		6,05		9,11	
R ²	0,01		0,17		0,34	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 4.14. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og partners inntekt for antall samværsdager mellom samværsfedre og barn forrige måned. Inntekt i kvartiler og antall samværsdager kontinuerlig. Analysene gjelder for fedre som bor med ny samboer eller ektefelle. (N=455)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Fars inntekt (ref: 1. kvartil)						
2. kvartil	1,31	1,96	<i>1,13</i>	1,74	0,91	1,56
3. kvartil	1,44	2,16	<i>1,11</i>	1,68	0,41	0,69
4. kvartil	1,52	2,24	0,96	1,40	0,55	0,89
Partners inntekt (ref: 1. kvartil)						
2. kvartil	0,32	0,48	0,38	0,59	0,09	0,15
3. kvartil	<i>1,20</i>	1,79	1,24	1,94	1,23	2,17
4. kvartil	<i>1,13</i>	1,66	0,56	0,83	0,43	0,73
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)						
Universitet/høgskole 1-4 år			0,26	0,37	0,32	0,51
Universitet/høgskole 5 år +			0,50	0,49	0,93	1,00
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			-1,36	1,19	-0,85	0,83
35-39 år			-1,09	0,94	-0,69	0,67
40-44 år			-0,44	0,36	-0,37	0,34
45 år +			-1,38	1,13	-0,82	0,75
Far er student (ref: Nei)						
Ja			0,41	0,26	0,22	0,15
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			-1,69	2,27	-1,59	2,39
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			-0,02	0,03	-0,18	0,33
Tre +			-0,68	0,53	-0,93	0,81
Yngste barns alder (ref: 0-4 år)						
5-9 år			-0,84	0,70	-0,77	0,71
10-14 år			-0,71	0,51	-0,92	0,74
15-17 år			-1,90	1,17	-2,31	1,59
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			3,98	4,99	3,57	5,00
Samboende			2,94	4,19	2,87	4,55
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			-0,08	0,86	-0,06	0,76
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			-1,33	2,65	-1,01	2,26
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			-1,65	2,30	-1,31	2,04
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			0,53	0,57	0,30	0,37
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					-1,41	2,14
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					-4,00	5,65
2 ½ time eller mer					-6,22	8,53
Konstantledd	5,12		5,91		9,06	
R ²	0,03		0,18		0,35	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

5. Feriesamvær - hvilken betydning har fars inntekt og utdanning?

Feriesamvær med barna ble altså kartlagt ved å spørre om samværsforelderen hadde vært sammen med barnet i seks ferieperioder i løpet av det siste året (jf. kapittel 3.1). For ferier der det hadde vært samvær, spurte man om antall dager samværsforelderen hadde vært sammen med barnet. Dessverre var det en del som ikke besvarte ett eller flere av spørsmålene om antall dager med feriesamvær. Disse er holdt utenfor i analysene her. Derfor er det færre observasjoner i analysene i dette kapitlet enn i analysene i kapittel 4.⁷ Spørsmålene om feriesamvær dekker et helt år tilbake i tid. Samværsfedre med mindre enn ett år siden samlivsbruddet, eller som har samværsbarn under ett år, er derfor holdt utenfor i analysene i dette kapitlet.

5.1. Klar bivariat sammenheng mellom fars sosioøkonomiske ressurser og feriesamvær

Tabell 5.1 viser at det er en klar bivariat sammenheng mellom samværsfedres sosioøkonomiske ressurser og mengden feriesamvær siste år. I gjennomsnitt oppgav samværsfedrene at de hadde vært sammen med barnet i 28,93 dager i ferier det siste året. Blant dem med inntekt under 150 000 kr var gjennomsnittet 23,24 dager, og blant dem med minst 300 000 kr i inntekt var gjennomsnittet 32,05 dager. Forskjellen utgjør altså nesten ni dager. Sammenhengen er ikke helt lineær. Fedre i nest høyeste inntektsgruppe hadde noe mer samvær enn dem med aller høyest inntekt.

Det er også en klar bivariat sammenheng mellom fars utdanningsnivå og mengden feriesamvær. Fedre med lang universitetsutdanning hadde i gjennomsnitt vært sammen med barna 33,56 dager i ferier, og dette var 5 ½ dager mer enn dem med høyeste utdanning fra ungdomsskole eller videregående.

De som hadde mottatt sosialhjelp, hadde vel 6 ½ færre dager med feriesamvær med barna enn dem uten sosialhjelp. Forskjellen er altså litt mer beskjeden enn forskjellen mellom fedre i laveste og høyeste inntektsgruppe.

⁷ 19 prosent av fedrene hadde uoppgett på minst ett av spørsmålene om antall samværsdager i ferier og er derfor holdt utenfor i analysene her.

Tabell 5.1. Samværsfedres kontakt med barna i ferier. Gjennomsnittlig antall samværsdager og andel som var sammen med barnet minst én dag, i grupper for inntekt, utdanningsnivå og bruk av sosialhjelp. Antall observasjoner i parentes

	Antall samværsdager, gjennomsnitt	Andel med kontakt minst én dag
Alle	28,93 (842)	93 (1035)
Fars inntekt etter skatt		
-149 999 kr	23,24 (136)	85 (165)
150 000 kr - 199 999 kr	25,37 (169)	91 (208)
200 000 kr - 249 999 kr	29,51 (204)	94 (256)
250 000 kr - 299 999 kr	33,29 (137)	97 (175)
300 000 kr +	32,05 (196)	94 (231)
Fars utdanning		
Ungdomsskole/videregående skole	28,00 (646)	92 (804)
Universitet/høgskole 1-4 år	32,61 (130)	96 (156)
Universitet/høgskole 5 år +	33,56 (54)	100 (62)
Mottok sosialhjelp		
Nei	29,48 (774)	93 (947)
Ja	22,79 (68)	84 (88)

Vi har gjennomført de samme multivariate analysene av feriesamvær som av det månedlige samværet (jf. kapittel 4).

5.2. Minst feriesamvær for fedre med lav inntekt

Tabell 5.2 viser resultater fra multivariate analyser av antall dager med feriesamvær mellom fedre og barn, der både antall dager og fars inntekt er definert som kontinuerlige variabler. I modell 1 inngår kun fars inntekt etter skatt, målt i 10 000 kr, som forklaringsvariabel. I gjennomsnitt øker feriesamværet med 0,03 dager per 10 000 kroners økning i fars inntekt når vi ikke tar hensyn til forskjeller mellom fedrene på andre områder. Når fars inntekt øker med 100 000 kr, øker altså feriesamværet med 0,3 dager. Dette må sies å være en ganske beskjeden sammenheng.

I modell 2 inngår kun fars utdanning som forklaringsvariabel. I tråd med den bivariante analysen i tabell 5.1, ser vi her at fedre med utdanning fra universitet og høgskole har betydelig mer feriesamvær enn dem med mindre utdanning (referansekategori).

I modell 3 inngår både fars inntekt og utdanning som forklaringsvariabler, og samtlige kontrollvariabler bort-

sett fra reisetid til barnet er inkludert. Effekten av fars inntekt er omtrent den samme i denne modellen som i modell 1. Effekten av fars utdanning er noe svakere enn i modell 2, men fremdeles betydelig og statistisk signifikant. I modell 4, der også reisetid til barnet inngår som kontrollvariabel, er inntektseffekten fremdeles omtrent den samme som i modellene 1 og 3, men ikke lenger signifikant på 0,05-nivå. Den er imidlertid signifikant på 0,10-nivå. Utdanningseffekten er noe svakere enn i modell 3, og det er nå bare for dem med kort universitetsutdanning (1-4 år) vi finner en signifikant effekt. Koeffisienten er imidlertid høy og positiv også for fedre med lang universitetsutdanning, men altså ikke lengre statistisk signifikant. Dette må sees i lys av at det er få observasjoner blant dem med lengst utdanning.

Ellers kan vi legge merke til at kontrollvariablene dels har de samme, og dels noe andre effekter i analysene av feriestamværet enn i analysene av månedlig samværet (jf. tabell 4.3). Det er en negativ sammenheng mellom fars helse og både det månedlige samværet og mengden feriestamværet, men sammenhengen er tydeligere for det månedlige samværet enn for feriestamværet. Det er en kurvilineær sammenheng mellom yngste barns alder og

mengden feriestamværet. Fedre med barn i alderen 5 til 14 år har atskillig mer samværet i ferier enn dem med yngre barn og dem med eldre barn. For månedlig samværet ser vi ikke dette mønsteret. Både for feriestamværet og månedlig samværet er det imidlertid slik at de som har bodd sammen med barnets mor, enten som gifte eller samboende, har mer samværet enn dem som aldri har bodd sammen med barnets mor. Det er også en negativ sammenheng mellom både månedlig samværet og feriestamværet og tiden siden samlivsbrudd. Fars nåværende samlivsstatus, og hvorvidt nåværende partner har barn som kommer på besøk i husholdningen, har derimot betydning for det månedlige samværet, men ikke for feriestamværet. Mens det er en klar negativ sammenheng mellom reisetid til barnet og mengden månedlig samværet, er sammenhengen mellom reisetid og feriestamværet mindre klar. Dette er også vist i mer systematiske analyser tidligere (Kitterød 2006a). Fedre som bor langt fra barna sine, har omtrent like mye feriestamværet som dem med gangavstand til barna. Reisetidens forholdsvis beskjedne betydning for feriestamværet framkommer også ved at den forklarte variansen (R^2) øker lite fra modell 3 til modell 4 (tabell 5.2).

Tabell 5.2. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall dager med feriestamværet mellom samværsfedre og barn siste år. Fars inntekt kontinuerlig og antall samværsdager kontinuerlig. (N=821)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 4	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Fars inntekt (kontinuerlig i 10 000 kr)	0,03	2,15			0,03	1,96	0,03	1,92
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)								
Universitet/høgskole 1-4 år			4,83	2,50	3,76	1,93	3,64	1,87
Universitet/høgskole 5 år +			5,43	1,96	4,99	1,78	4,21	1,50
Fars alder (ref: -29 år)								
30-34 år					-2,94	0,95	-3,25	1,05
35-39 år					1,00	0,32	0,76	0,24
40-44 år					-1,04	0,32	-0,93	0,28
45 år +					-3,35	1,02	-3,60	1,10
Far er student (ref: Nei)								
Ja					4,22	1,00	3,90	0,93
Far har dårlig helse (ref: Nei)								
Ja					-3,03	1,58	-3,21	1,69
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)								
To					-0,41	0,25	-0,40	0,25
Tre +					-2,31	0,73	-2,22	0,71
Yngste barns alder (ref: 1-4 år)								
5-9 år					7,48	2,86	7,10	2,71
10-14 år					7,73	2,41	7,71	2,42
15-17 år					3,03	0,78	2,88	0,75
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)								
Gift					6,96	3,07	7,23	3,20
Samboende					4,78	2,36	4,75	2,35
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)					-0,48	2,01	-0,52	2,15
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)								
Samboende med ny partner					-2,52	1,37	-2,17	1,18
Gift med ny partner					-2,34	1,16	-2,19	1,09
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)								
Ja					-0,46	0,28	-0,81	0,49
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)								
Ja					0,04	0,01	-0,11	0,04
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)								
En					3,63	1,37	3,61	1,37
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)								
Ikke gangavstand, men maks ½ time							-3,61	2,04
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time							-2,78	1,32
2 ½ time eller mer							2,31	1,06
Konstantledd	28,19		28,13		19,88		22,14	
R^2	0,01		0,01		0,09		0,11	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 5.3. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall dager med feriesamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Fars inntekt kontinuerlig og antall samværsdager kontinuerlig. Analyser for fedre med kort reisetid (N=523) og fedre med lang reisetid (N=297)¹

	Maks ½ times reisetid		Mer enn ½ times reisetid	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Fars inntekt (kontinuerlig i 10 000 kr)	0,02	1,75	0,06	1,38
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)				
Universitet/høgskole 1-4 år	4,61	2,26	2,01	0,48
Universitet/høgskole 5 år +	<i>5,67</i>	1,75	1,68	0,33
Fars alder (ref: -29 år)				
30-34 år	-2,77	0,77	-4,70	0,82
35-39 år	-1,46	0,41	2,57	0,44
40-44 år	-2,79	0,75	0,11	0,02
45 år +	-4,51	1,21	-6,17	0,96
Far er student (ref: Nei)				
Ja	-0,92	0,18	9,44	1,28
Far har dårlig helse (ref: Nei)				
Ja	3,07	1,48	-13,11	3,43
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)				
To	2,51	1,45	-4,94	1,47
Tre +	1,51	0,47	-7,84	1,10
Yngste barns alder (ref: 1-4 år)				
5-9 år	<i>4,54</i>	1,66	12,56	2,15
10-14 år	<i>5,66</i>	1,72	14,94	2,04
15-17 år	3,72	0,92	8,18	0,95
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)				
Gift	8,75	3,22	<i>7,95</i>	1,90
Samboende	6,58	2,61	4,20	1,20
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)	<i>-0,45</i>	1,75	-0,65	1,26
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)				
Samboende med ny partner	1,17	0,56	<i>-6,37</i>	1,76
Gift med ny partner	-1,22	0,52	-3,72	0,98
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)				
Ja	-1,34	0,73	-1,80	0,54
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)				
Ja	1,96	0,56	-2,65	0,50
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)				
En	-0,45	0,14	9,16	1,93
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)				
Ikke gangavstand, men maks ½ time	-3,97	2,55		
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time (ref.)				
2 ½ time eller mer			5,60	2,20
Konstantledd	24,02		13,92	
R ²	0,13		0,16	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 5.3 viser separate analyser av betydningen av fars inntekt og utdanning for fedre som bor nær barna og fedre som bor lengre unna. Også her defineres fars inntekt som en kontinuerlig variabel. Særlig for dem med lang reisetid er det her forholdsvis få observasjoner i analysene, noe som gjør at det skal sterke sammenhenger til for å få statistisk signifikante effekter. Vi finner en signifikant inntektseffekt kun for fedre med kort reisetid til barna. For dem med lengre reisetid er det en forholdsvis sterk positiv inntektseffekt, men den er ikke statistisk signifikant. For dem som bor nær barna, ser vi også en klar effekt av fars utdanningsnivå slik at fedre med lang utdanning har klart mer feriesamvær enn dem med mindre utdanning. Denne sammenhengen finner vi ikke for dem som bor lenger unna. Vi kan ellers legge merke til at fars helse har sterk negativ effekt for mengden feriesamvær for fedre som bor langt fra barna, mens den ikke har signifikant betydning for dem som bor nær barna. Fedre som bor nær barna har forholdsvis mye

samvær i det daglige, uavhengig av helsetilstanden. Trolig er det derfor lettere for dem å ha feriekontakt med barna også, og verken de eller barna trenger nødvendigvis å reise noe sted for å treffes. For dem som bor lengre unna, ser nedsatt helse ut til å vanskeliggjøre feriesamvær med barna. Dette kan bunne i at fars helsetilstand innebærer at han ikke orker å ha barna på besøk over lengre tid med alt det medfører av omsorgs- og husarbeid, eller at han ikke har overskudd til lengre reiser med barna.

Tabell 5.4 viser resultater fra multivariate analyser av antall dager med feriesamvær mellom samværsfedre og barn, der fars inntekt er gruppert. De øvrige variablene er definert på samme måte som i analysene i tabell 5.2. Antall dager med feriesamvær inngår altså som en kontinuerlig variabel. Samtlige modeller i tabell 5.4 viser en klar positiv sammenheng mellom fars inntekt og mengden feriesamvær, men sammenhengen er ikke lineær, noe som er i tråd med den bivariante analysen i

tabell 5.1. Det er særlig fedre med forholdsvis lav inntekt, under 200 000 kr, som skiller seg ut med lite feriesamvær. For fedre med høyere inntekt er det forholdsvis lite variasjon i mengden feriesamvær. I den mest omfattende modellen (modell 3) har fedre i høyeste inntektsgruppe i gjennomsnitt 7,25 dager mer med feriesamvær enn dem med lavest inntekt. Koeffisientene for dem med 200 000 kr - 240 000 kr i inntekt, og for dem med 250 000 kr - 299 999 kr i inntekt, skiller seg ikke så mye fra dette. Sammenhengene er omtrent de samme enten reisetid til barnet inngår som kontrollvariabel eller ikke (modellene 2 og 3). Fars utdanningsnivå har ingen klar effekt i disse modellene.

Tabell 5.5 viser resultater fra separate analyser for fedre med kort og lang reisetid. Igjen må vi huske på at det er forholdsvis få observasjoner i disse modellene, særlig for dem med lang reisetid. Fars inntekt har en klar positiv effekt både for fedre med kort og fedre med lang reisetid, men sammenhengene er litt forskjellige. Blant fedre med kort reisetid er det de med under 250 000 kr i inntekt som skiller seg ut med lite feriesamvær i forhold til dem med høyere inntekt. Blant fedre med lang reisetid er det særlig de som har mindre enn 200 000 kr i inntekt som skiller seg ut med lite feriesamvær. Fars utdanningsnivå har en viss positiv effekt for feriesamværet for dem som bor nær barna, men ikke for dem som bor lengre unna.

Tabell 5.4. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall dager med feriesamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Fars inntekt gruppert og antall samværsdager kontinuerlig. (N=821)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Fars inntekt (ref: -149 999 kr)						
150 000 - 199 000 kr	2,39	1,07	2,19	0,99	2,32	1,05
200 000 - 249 999 kr	6,71	3,21	6,30	2,92	6,45	2,99
250 000 - 299 999 kr	10,12	4,43	8,34	3,48	8,62	3,61
300 000 kr +	8,99	4,22	7,07	3,07	7,25	3,15
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)						
Universitet/høgskole 1-4 år			2,83	1,44	2,68	1,38
Universitet/høgskole 5 år +			3,64	1,28	2,75	0,97
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			-4,37	1,40	-4,72	1,52
35-39 år			-0,48	0,15	-0,73	0,23
40-44 år			-1,84	0,56	-1,69	0,52
45 år +			-4,35	1,33	-4,58	1,40
Far er student (ref: Nei)						
Ja			6,05	1,43	5,76	1,37
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			-1,11	0,56	-1,25	0,63
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			-0,37	0,23	-0,34	0,21
Tre +			-1,47	0,47	-1,36	0,44
Yngste barns alder (ref: 1-4 år)						
5-9 år			6,70	2,55	6,23	2,38
10-14 år			6,76	2,11	6,68	2,10
15-17 år			1,95	0,50	1,75	0,45
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			6,34	2,81	6,65	2,96
Samboende			4,44	2,20	4,43	2,21
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			-0,42	1,75	-0,46	1,91
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)						
Samboende med ny partner			-2,54	1,38	-2,21	1,20
Gift med ny partner			-2,38	1,18	-2,27	1,13
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			-0,84	0,51	1,23	0,74
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			0,47	0,16	0,32	0,11
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			2,93	1,11	2,92	1,12
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					-3,75	2,12
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					-2,36	1,13
2 ½ time eller mer					2,54	1,17
Konstantledd	23,17		18,11		20,19	
R ²	0,04		0,11		0,12	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 5.5. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for antall dager med feriesamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Fars inntekt gruppert og antall samværsdager kontinuerlig. Analyser for fedre med kort reisetid (N=523) og fedre med lang reisetid (N=297)¹

	Maks ½ times reisetid		Mer enn ½ times reisetid	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Fars inntekt (ref: -149 999 kr)				
150 000 - 199 000 kr	2,03	0,80	1,27	0,31
200 000 - 249 999 kr	2,77	1,12	10,48	2,54
250 000 - 299 999 kr	8,55	3,19	6,08	1,31
300 000 kr +	5,60	2,15	8,72	1,93
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/Videregående)				
Universitet/høgskole 1-4 år	3,64	1,77	1,84	0,44
Universitet/høgskole 5 år +	4,05	1,24	0,81	0,15
Fars alder (ref: -29 år)				
30-34 år	-3,25	0,90	-6,26	1,08
35-39 år	-2,20	0,61	1,49	0,25
40-44 år	-3,08	0,83	-0,33	0,05
45 år +	-4,85	1,31	-6,24	0,97
Far er student (ref: Nei)				
Ja	0,57	0,11	11,94	1,61
Far har dårlig helse (ref: Nei)				
Ja	4,22	1,95	-10,24	2,57
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)				
To	2,43	1,41	-3,75	1,11
Tre +	2,17	0,68	-5,97	0,84
Yngste barns alder (ref: 1-4 år)				
5-9 år	3,71	1,36	11,27	1,92
10-14 år	4,73	1,44	12,92	1,76
15-17 år	2,44	0,60	5,70	0,66
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)				
Gift	8,12	3,00	6,88	1,66
Samboende	6,38	2,54	3,51	1,01
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)	-0,38	1,48	-0,63	1,24
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)				
Samboende med ny partner	0,77	0,37	-5,55	1,54
Gift med ny partner	-1,01	0,43	-3,88	1,03
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)				
Ja	-1,79	0,98	-2,69	0,81
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)				
Ja	2,04	0,58	-0,15	0,03
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)				
En	-0,49	0,16	7,16	1,53
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)				
Ikke gangavstand, men maks ½ time	-3,89	2,57		
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time (ref.)				
2 ½ time eller mer			5,41	2,14
Konstantledd	22,20		14,10	
R ²	0,15		0,18	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

5.3. Mindre feriesamvær når far har sosialhjelp

Tabell 5.6 viser resultater fra analyser av sammenhengen mellom bruk av sosialhjelp og antall dager med feriesamvær. Samtlige modeller viser at fedre som mottok sosialhjelp i 2004 hadde klart mindre samvær med barna i ferier enn dem uten sosialhjelp. Den mest omfattende modellen gir en negativ koeffisient på 6,10, noe som innebærer at de som har sosialhjelp i gjennomsnitt så barna 6,10 færre dager i ferier siste år enn dem uten sosialhjelp. Tabell 5.7 viser resultater fra separate analyser for fedre som bor nær barna og dem som bor lenger unna. Effekten av sosialhjelp er negativ i begge modeller, men statistisk signifikant kun for dem som bor nær barna. Fars utdanning har en positiv effekt for mengden feriesamvær for fedre som bor nær barna. For dem som har mer enn ½ times reisetid, er det ingen klar sammenheng mellom utdanningsnivå og feriesamvær.

5.4. Fedre med lav inntekt er oftere enn andre uten feriekontakt med barna

I tillegg til å undersøke betydningen av fars inntekt, utdanning og bruk av sosialhjelp for antall dager med feriesamvær, har vi sett på om høy inntekt og utdanning, samt det at man ikke har mottatt sosialhjelp, gir økt sannsynlighet for at far har feriesamvær med barnet overhodet. Som vi har redegjort for i kapittel 3, tar vi her utgangspunkt i om fedrene oppgav at de var sammen med barnet i minst én av seks ferieperioder foregående år. Vi baserer oss altså ikke på opplysninger om antall feriedager. Ettersom det var færre uoppgitte svar på spørsmålene om det hadde vært samvær i ulike ferieperioder, enn på spørsmålene om antall dager med samvær, får vi flere observasjoner i analysene her.⁸

⁸ Bare 6 personer (under ½ prosent av samværsfedrene) hadde uoppgitt på den variabelen som benyttes her.

Den bivariate sammenhengen mellom andelen med feriesamvær på den ene siden, og fars inntekt, utdanning og bruk av sosialhjelp på den annen, vises i tabell 5.1. Langt de fleste fedrene, hele 93 prosent, hadde vært sammen med barnet i minst én ferie foregående år. Det er forholdsvis lite variasjon mellom ulike inntekts- og utdanningsgrupper. Fedrene med aller lavest inntekt (under 150 000 kr) skiller seg ut med litt lavere andel med feriesamvær enn dem som har høyere inntekt. Blant dem med aller lengst utdanning har samtlige fedre sett barnet i ferier siste år. Vi har derfor valgt å slå sammen de to øverste utdanningsgruppene (alle med utdanning fra universitet eller høyskole) i de multivariate analysene i det følgende. Vi ser ellers at fedre med sosialhjelp noe sjeldnere enn dem uten sosialhjelp hadde vært sammen med barnet i ferier foregående år, 84 prosent mot 93 prosent.

Tabell 5.8 viser resultater fra multivariate analyser der fars inntekt er definert som en kontinuerlig variabel, og tabell 5.9 viser resultater fra analyser der fars inntekt er gruppert. Vi modellerer altså sannsynligheten for at

far var sammen med barnet i minst én ferie. Vi benytter logistisk regresjonsanalyse og presenterer resultatene som oddsforhold (jf. kapittel 4.5). Modell 1 i tabell 5.8, der bare fars inntekt inngår som forklaringsvariabel, viser en svak positiv effekt av fars inntekt for det å ha feriesamvær med barnet. Denne inntekts-effekten forsvinner imidlertid når vi kontrollerer for andre forhold (modellene 3 og 4). Modell 2, der bare fars utdanning inngår som forklaringsvariabel, viser en klar positiv effekt av fars utdanningsnivå. Dette er i tråd med den bivariate analysen i tabell 5.1. Utdanningseffekten består også etter kontroll for andre forhold. Det er få av kontrollvariablene som har noen klar betydning for om samværsfedrene var sammen med barna i ferier foregående år. Vi ser at de som har vært gifte eller samboende med barnets mor, oftere har hatt feriesamvær enn dem som ikke har bodd sammen med moren, og at fedre med lang tid siden samlivsbruddet sjeldnere har feriesamvær enn dem med kort tid siden bruddet. Ellers er det en tendens til at fedre med lang reisetid noe sjeldnere har hatt feriesamvær med barnet enn dem med gangavstand til barnet.

Tabell 5.6. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for antall dager med feriesamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Antall samværsdager kontinuerlig. (N=821)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Mottok sosialhjelp (ref: Nei)						
Ja	-7,10	2,94	-5,47	2,21	-6,10	2,47
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/vi-deregående)						
Universitet/høgskole 1-4 år			3,74	1,92	3,60	1,86
Universitet/høgskole 5 år +			5,16	1,84	4,31	1,54
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			-3,30	1,06	-3,69	1,20
35-39 år			0,77	0,25	0,45	0,14
40-44 år			-1,29	0,39	-1,22	0,37
45 år +			-3,60	1,10	-3,94	1,20
Far er student (ref: Nei)						
Ja			3,91	0,93	3,57	0,85
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			-2,38	1,22	-2,46	1,27
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			-0,41	0,25	-0,41	0,25
Tre +			-2,05	0,65	-1,97	0,63
Yngste barns alder (ref: 1-4 år)						
5-9 år			7,30	2,78	6,85	2,62
10-14 år			7,34	2,29	7,25	2,27
15-17 år			2,60	0,67	2,37	0,62
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			6,72	2,97	7,00	3,10
Samboende			4,60	2,27	4,56	2,26
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			-0,46	1,91	-0,49	2,05
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)						
Samboende med ny partner			-2,83	1,53	-2,50	1,35
Gift med ny partner			-2,75	1,36	-2,65	1,31
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			-0,40	0,24	-0,79	0,48
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			0,54	0,18	0,42	0,14
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			3,49	1,32	3,47	1,32
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					-3,81	2,16
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					-2,92	1,39
2 ½ time eller mer					2,44	1,12
Konstantledd	29,69		21,83		24,33	
R ²	0,01		0,09		0,11	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 5.7. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for antall dager med feriesamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Antall samværsdager kontinuerlig. Analyser for fedre med kort reisetid (N=523) og fedre med lang reisetid (N=297)¹

	Maks ½ times reisetid		Mer enn ½ times reisetid	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Mottok sosialhjelp (ref: Nei)				
Ja	-6,06	2,07	-4,45	0,99
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)				
Universitet/høgskole 1-4 år	4,50	2,20	2,25	0,54
Universitet/høgskole 5 år +	5,62	1,73	1,88	0,37
Fars alder (ref: -29 år)				
30-34 år	-2,77	0,77	-5,47	0,94
35-39 år	-1,03	0,29	1,68	0,28
40-44 år	-2,32	0,62	-0,64	0,10
45 år +	-4,27	1,15	-6,04	0,93
Far er student (ref: Nei)				
Ja	-1,34	0,26	8,55	1,16
Far har dårlig helse (ref: Nei)				
Ja	3,54	1,69	-12,42	3,11
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)				
To	2,33	1,35	-4,60	1,37
Tre +	1,74	0,54	-7,62	1,06
Yngste barns alder (ref: 1-4 år)				
5-9 år	4,04	1,46	13,12	2,24
10-14 år	4,96	1,50	15,01	2,05
15-17 år	2,82	0,70	8,38	0,97
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)				
Gift	8,57	3,16	7,10	1,70
Samboende	6,31	2,50	3,52	1,01
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)	-0,41	1,59	-0,66	1,28
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)				
Samboende med ny partner	0,95	0,46	-6,86	1,89
Gift med ny partner	-1,93	0,81	-3,53	0,93
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)				
Ja	-1,20	0,65	-1,76	0,53
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)				
Ja	1,66	0,48	-0,59	0,11
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)				
En	-0,57	0,18	8,34	1,77
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)				
Ikke gangavstand, men maks ½ time	-4,15	2,67		
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time (ref.)				
2 ½ time eller mer			5,97	2,35
Konstantledd	25,78		17,19	
R ²	0,13		0,16	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 5.9, der fars inntekt er gruppert, viser at det er en viss sammenheng mellom fars inntekt og det å ha vært sammen med barnet i ferier. Sammenhengen er imidlertid ikke lineær, noe som er i tråd med den bivariate analysen i tabell 5.1. Ser vi på modell 2, der det er kontrollert for samtlige faktorer unntatt reisetid til barnet, er det først og fremst fedrene med aller lavest inntekt, under 150 000 kr, som sjeldnere enn andre var sammen med barnet i ferier siste år. Fedre i samtlige andre inntektsgrupper hadde signifikant høyere sannsynlighet for å ha sett barnet i minst én ferie. Effektene av fars inntekt endres ikke nevneverdig når reisetid til barnet inkluderes som kontrollvariabel.

Tabell 5.10 viser resultater fra analyser av betydningen av at far har sosialhjelp. I tråd med den bivariate analysen i tabell 5.1 viser de logistiske regresjonsanalysene at fedre med sosialhjelp har klart lavere odds for å ha sett barnet i ferier overhodet enn fedre uten sosial-

hjelp. Dette gjelder også etter kontroll for en rekke faktorer.

Samlet sett støtter våre analyser Skeviks (2006) konklusjon om at fattigdom ser ut til å være et hinder mot en aktiv omsorgsrolle for fedre som ikke bor sammen med barna.

5.5. Lav inntekt gir mindre feriesamvær for fedre i nye parforhold

Vi har også gjennomført noen få analyser der vi ser på betydningen av både fars og partners inntekt for fars feriesamvær med barna. Her inngår bare fedre som er etablert i et nytt parforhold, enten som gifte eller samboende. Det blir da forholdsvis få observasjoner i analysene (360 stykker), noe som innebærer at det skal sterke sammenhenger til for å få statistisk signifikante utslag.

Tabell 5.11 viser resultater fra lineære regresjonsanalyser av antall dager med feriesamvær siste år, der både fars og partners inntekter er definert som kontinuerlige variabler. Tabell 5.12 viser resultater fra tilsvarende analyser der fars og partners inntekter er gruppert i kvartiler. Tabell 5.11 viser en klar positiv effekt av fars inntekt i samtlige modeller. I den mest omfattende modellen er den estimerte inntektseffekten 0,04, hvilket innebærer at antall dager med feriesamvær øker med 0,04 per 10 000 kroners økning i fars inntekt, eller med 0,4 per 100 000 kroners inntektsøkning. Partners inntekt har en signifikant effekt i modell 1, men ikke i de mer omfattende modellene. Fars utdanningsnivå har en viss effekt i

modell 2, der samtlige kontrollvariabler bortsett fra reisetid til barnet inngår, men ikke i modell 3 der det også kontrolleres for reisetid.

Når fars inntekt grupperes i kvartiler, ser vi signifikante inntektseffekter i samtlige modeller (tabell 5.12). Sammenhengene er imidlertid ikke lineære. Det er først og fremst fedre i laveste inntektskvartil som skiller seg ut med færre samværsdager i ferier enn dem i øvrige kvartiler. I den mest omfattende modellen utgjør forskjellen fire til fem dager i gjennomsnitt. Heller ikke her finner vi noen klar effekt verken av partners inntekt eller av fars utdanningsnivå.

Tabell 5.8. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for om samværsfedre var sammen med barnet i ferier siste år. Fars inntekt kontinuerlig. (N=1011)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 4	
	Odds-forhold	χ^2	Odds-forhold	χ^2	Odds-forhold	χ^2	Odds-forhold	χ^2
Fars inntekt (kontinuerlig i 10 000 kr)	1,02	3,33			1,01	1,58	1,01	1,63
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)								
Universitet/høgskole			4,59	7,86	5,00	8,06	5,27	8,48
Fars alder (ref: -29 år)								
30-34 år					0,36	1,46	0,34	1,62
35-39 år					0,35	1,56	0,33	1,71
40-44 år					0,19	3,72	0,18	4,15
45 år +					0,22	3,06	0,20	3,49
Far er student (ref: Nei)								
Ja					1,07	0,01	1,12	0,01
Far har dårlig helse (ref: Nei)								
Ja					1,00	0,00	1,02	0,00
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)								
To					0,81	0,36	0,82	0,33
Tre +					0,42	1,65	0,42	1,59
Yngste barns alder (ref: 1-4 år)								
5-9 år					2,22	1,90	2,49	2,41
10-14 år					1,97	0,96	2,15	1,19
15-17 år					1,65	0,35	1,84	0,51
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)								
Gift					5,00	14,92	4,54	12,91
Samboende					3,52	13,69	3,34	12,36
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)					0,89	5,12	0,89	4,59
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)								
Samboende med ny partner					0,92	0,04	0,95	0,02
Gift med ny partner					0,49	3,41	0,49	3,27
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)								
Ja					1,41	0,99	1,46	1,16
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)								
Ja					2,05	0,82	2,15	0,93
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)								
En					1,68	1,55	1,59	1,25
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)								
Ikke gangavstand, men maks ½ time							0,89	0,06
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time							0,46	2,54
2 ½ time eller mer							0,42	3,17
R. ²	0,01		0,02		0,17		0,18	

¹ Oddsforhold som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Oddsforhold som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 5.9. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for om samværsfedre var sammen med barnet i ferier siste år. Fars inntekt gruppert. (N=1011)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Odds- forhold	χ^2	Odds- forhold	χ^2	Odds- forhold	χ^2
Fars inntekt (ref: -149 999 kr)						
150 000 kr - 199 999 kr	1,70	2,35	2,17	4,00	<i>2,09</i>	3,54
200 000 kr - 249 999 kr	2,68	7,70	3,80	10,54	3,87	10,49
250 000 kr - 299 999 kr	4,60	10,27	4,21	7,46	4,03	6,84
300 000 kr +	2,71	7,15	2,48	4,56	<i>2,27</i>	3,61
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/Videregående)						
Universitet/høgskole			5,19	8,09	5,61	8,70
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			<i>0,23</i>	2,92	<i>0,21</i>	3,17
35-39 år			<i>0,21</i>	3,17	<i>0,20</i>	3,35
40-44 år			0,14	5,04	0,12	5,51
45 år +			0,15	4,62	0,14	5,04
Far er student (ref: Nei)						
Ja			1,33	0,09	1,42	0,13
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			1,23	0,34	1,25	0,38
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			0,78	0,48	0,79	0,42
Tre +			0,43	1,51	0,44	1,38
Yngste barns alder (ref: 1-4 år)						
5-9 år			2,22	1,80	2,63	2,59
10-14 år			1,91	0,85	2,16	1,18
15-17 år			1,50	0,23	1,74	0,41
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			5,43	15,78	4,90	13,69
Samboende			3,73	14,47	3,51	12,87
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			0,89	4,51	0,89	4,24
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)						
Samboende med ny partner			0,88	0,11	0,89	0,07
Gift med ny partner			0,42	4,46	0,42	4,38
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			1,42	0,97	1,48	1,21
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			3,14	1,90	3,62	2,30
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			1,46	0,82	1,36	0,52
Reisetid til barnet (ref. Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					0,89	0,06
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					0,49	2,12
2 ½ time eller mer					<i>0,41</i>	3,23
R. ²	0,03		0,19		0,20	

¹ Oddsforhold som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Oddsforhold som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 5.10. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for om samværsfedre var sammen med barnet i ferier siste år. (N=1011)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Odds- forhold	χ^2	Odds- forhold	χ^2	Odds- forhold	χ^2
Mottok sosialhjelp (ref: Nei)						
Ja	0,34	10,64	0,25	11,73	0,25	11,82
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)						
Universitet/høgskole			5,30	8,65	5,71	9,22
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			0,28	2,15	0,25	2,55
35-39 år			0,26	2,39	<i>0,23</i>	2,77
40-44 år			0,14	5,04	0,12	5,85
45 år +			0,17	4,02	0,14	4,76
Far er student (ref: Nei)						
Ja			1,02	0,00	1,04	0,00
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			1,32	0,55	1,38	0,73
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			0,83	0,26	0,85	0,20
Tre +			0,42	1,61	0,43	1,52
Yngste barns alder (ref: 1-4 år)						
5-9 år			2,43	2,29	2,86	3,11
10-14 år			1,93	0,89	2,16	1,21
15-17 år			1,55	0,27	1,78	0,45
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			5,20	15,02	4,64	12,75
Samboende			3,57	13,77	3,36	12,32
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			0,89	4,28	0,90	3,94
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)						
Samboende med ny partner			0,73	0,59	0,76	0,44
Gift med ny partner			0,40	5,14	0,41	4,78
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			1,44	1,07	1,48	1,25
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			3,54	2,40	3,93	2,75
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			1,58	1,19	1,48	0,88
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					0,88	0,07
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					<i>0,43</i>	3,05
2 ½ time eller mer					<i>0,44</i>	2,79
R. ²	0,02		0,18		0,20	

¹ Oddsforhold som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Oddsforhold som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 5.11. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og partners inntekt for antall dager med feriesamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Inntekt kontinuerlig og antall samværsdager kontinuerlig. Analysene gjelder for fedre som bor med ny samboer eller ektefelle. (N=360)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Fars inntekt (kontinuerlig i 10 000 kr)	<i>0,03</i>	1,74	0,04	2,08	0,04	2,06
Partners inntekt (kontinuerlig i 10 000 kr)	<i>0,17</i>	1,86	0,09	0,92	0,08	0,86
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)						
Universitet/høgskole 1-4 år			3,94	1,50	3,27	1,27
Universitet/høgskole 5 år +			6,66	1,70	4,54	1,17
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			-4,69	0,94	-5,82	1,19
35-39 år			-4,27	0,86	-5,88	1,20
40-44 år			-3,81	0,73	-4,37	0,85
45 år +			-8,18	1,56	-9,19	1,78
Far er student (ref: Nei)						
Ja			1,48	0,25	3,50	0,61
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			-3,75	1,21	-3,94	1,30
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			-0,17	0,07	-0,37	0,17
Tre +			-2,07	0,43	-0,39	0,08
Yngste barns alder (ref: 1-4 år)						
5-9 år			7,81	1,37	8,88	1,60
10-14 år			<i>11,02</i>	1,72	12,19	1,95
15-17 år			6,89	0,95	8,94	1,25
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			12,19	3,95	11,22	3,70
Samboende			11,33	4,15	10,54	3,95
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			-0,40	1,13	-0,49	1,41
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			-2,16	1,09	-2,45	1,27
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			-0,80	0,29	-1,02	0,38
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			3,71	0,94	3,45	0,89
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					-9,88	3,45
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					-9,45	3,08
2 ½ time eller mer					-2,73	0,87
Konstantledd	22,95		11,98		21,01	
R ²	0,02		0,16		0,21	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 5.12. Resultater fra lineær regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og partners inntekt for antall dager med feriesamvær mellom samværsfedre og barn siste år. Inntekt i kvartiler og antall samværsdager kontinuerlig. Analysene gjelder for fedre som bor med ny samboer eller ektefelle. (N=360)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi	Koeffisient	t-verdi
Fars inntekt (ref: 1. kvartil)						
2. kvartil	6,80	2,61	5,51	2,13	4,92	1,93
3. kvartil	7,38	2,91	5,50	2,14	5,21	2,05
4. kvartil	7,73	2,99	<i>5,00</i>	1,89	4,09	1,56
Partners inntekt (ref: 1. kvartil)						
2. kvartil	-0,80	0,30	-0,87	0,33	0,45	0,17
3. kvartil	3,05	1,20	2,61	1,06	2,82	1,16
4. kvartil	2,31	0,90	0,01	0,01	0,67	0,27
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)						
Universitet/høgskole 1-4 år			3,60	1,35	2,94	1,12
Universitet/høgskole 5 år +			5,65	1,42	3,69	0,94
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			-6,54	1,29	-7,42	1,48
35-39 år			-5,51	1,09	-6,71	1,34
40-44 år			-4,52	0,84	-4,76	0,90
45 år +			-8,71	1,64	-9,46	1,81
Far er student (ref: Nei)						
Ja			3,03	0,51	4,75	0,82
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			-3,50	1,11	-3,75	1,22
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			0,00	0,00	-0,14	0,06
Tre +			-2,03	0,42	-0,30	0,06
Yngste barns alder (ref: 1-4 år)						
5-9 år			7,66	1,34	8,41	1,50
10-14 år			<i>10,66</i>	1,65	<i>11,56</i>	1,83
15-17 år			6,64	0,90	8,46	1,17
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			12,17	3,94	11,22	3,69
Samboende			11,06	4,05	10,32	3,85
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			-0,37	1,03	-0,47	1,33
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			-1,77	0,89	-2,18	1,12
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			-1,38	0,50	-1,38	0,50
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			1,84	0,46	1,92	0,49
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					-9,57	3,32
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					-8,88	2,86
2 ½ time eller mer					-2,45	0,78
Konstantledd	21,03		13,12		21,26	
R ²	0,04		0,17		0,21	

¹ Koeffisienter som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Koeffisienter som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

6. Delt bosted - betydningen av fars inntekt og utdanning

Vi har hittil sett på betydningen av fars inntekt, utdanning og bruk av sosialhjelp for mengden samvær per måned og i ferier, og for det å ha vært sammen med barnet overhodet siste måned og i ferier siste år. Vi ønsker også å studere hvorvidt samværsfedrenes sosioøkonomiske ressurser har betydning for det å ha svært mye samvær med barna. Dette kan vi for eksempel gjøre ved å definere grupper med særlig mye månedlig samvær og grupper med særlig mye feriesamvær og modellere sannsynligheten for å tilhøre disse gruppene. Det er imidlertid vanskelig å vite hvor vi skal sette grensen for hva som er mye samvær. Vi har derfor valgt å modellere sannsynligheten for å ha delt bosted for barnet, det vil si at barnet i prinsippet skal bo like mye hos hver av foreldrene. Fedre med delt bosted for barnet vil i de aller fleste tilfeller både ha mye månedlig samvær og mye feriesamvær.

6.1. Ofte delt bosted blant fedre med høy inntekt

Ifølge samværsfedrenes egne opplysninger hadde 10 prosent delt bosted for barnet (tabell 6.1).⁹ Bivariate analyser viser en klar tendens til at fedre med høy inntekt har delt bosted oftere enn dem med lavere inntekt. Forskjellen mellom laveste og høyeste inntektsgruppe er hele 11 prosentpoeng. Videre har fedre med lang utdanning oftere delt bosted enn dem med mindre utdanning, og fedre som ikke mottar sosialhjelp har delt bosted oftere enn dem uten sosialhjelp.

Tabell 6.2 viser resultater fra logistiske regresjonsanalyser av hvorvidt barnet har delt bosted eller ikke. Fars inntekt behandles der som en kontinuerlig variabel. Vi ser en svak positiv effekt av fars inntekt i modell 1, der bare fars inntekt inngår som forklaringsvariabel, men denne forsvinner ved kontroll for andre forhold. Også den bivariate effekten av fars utdanningsnivå forsvinner ved kontroll for andre forhold. I den mest omfattende modellen (modell 4) er det få

av kontrollvariablene som har noen signifikant effekt for om barnet har delt bosted eller ikke. De eldste fedrene har atskillig oftere delt bosted enn de aller yngste fedrene, og fedre som har vært gift med barnets mor har langt oftere delt bosted enn dem som ikke har bodd sammen med moren. Oddsforholdet er 4,75 i den mest omfattende modellen. Det er imidlertid ingen signifikant effekt av det å ha vært samboende med barnets mor, men også her finner vi et høyt oddsforhold. Fedre med egne barn og/eller stebarn i den nye husholdningen har langt sjeldnere delt bosted for barnet enn dem som ikke har barn i sin nåværende husholdning. Ikke minst er det, som vi kunne vente, en sterk negativ effekt av reisetiden til barnet. Fedre med lang reisetid har atskillig sjeldnere delt bosted for barnet enn dem med gangavstand. Delt bosted forutsetter nesten at foreldrene bor forholdsvis nær hverandre og ser altså også ut til å være mer nærliggende når far ikke har andre barn i sin nåværende husholdning. Ettersom temaet for foreliggende rapport er betydningen av samværsfedres sosioøkonomiske ressurser for mengden samvær med barna, vil vi ikke diskutere betydningen av kontrollvariablene i nærmere her. Dette bør imidlertid analyseres mer inngående i senere analyser.

Tabell 6.1 Andel med delt bosted¹ for barnet blant samværsfedre i ulike grupper. Prosent

	Har delt bosted	Antall observasjoner
Alle	10	1123
Fars inntekt etter skatt		
-149 999 kr	5	182
150 000 kr - 199 999 kr	6	230
200 000 kr - 249 999 kr	9	273
250 000 kr - 299 999 kr	14	185
300 000 kr +	16	253
Fars utdanning		
Ungdomsskole/videregående skole	10	874
Universitet/høgskole 1-4 år	13	167
Universitet/høgskole 5 år +	18	65
Mottok sosialhjelp		
Nei	11	1020
Ja	6	103

⁹ Andelen er litt lavere når vi tar utgangspunkt i de enslige mødrenes svar. Her var det seks prosent som oppgav at de hadde delt bosted. Også når vi studerer dette på parnivå, finner vi et visst avvik mellom partenes svar på dette spørsmålet. Dette tyder på at foreldrene kan ha litt ulik oppfatning av hvorvidt de har delt bosted for barnet eller ikke.

¹ Her inngår også noen få fedre (1 prosent) som sa at barnet bodde fast hos dem.

Tabell 6.3 viser resultater fra analyser der fars inntekt er gruppert. Vi ser da en klar positiv inntektseffekt i samtlige modeller. Det er kun fedre i de to øverste inntektskategoriene som skiller seg fra referansegruppen ved oftere å ha delt bosted for barnet, og effektene er omtrent like sterke for disse to gruppene, i hvert fall i den mest omfattende modellen (modell 3). Her er oddsforholdet 3,02 for fedre med 250 000 kr - 299 999 kr i inntekt, og 3,60 for fedre med minst 300 000 kr i inntekt. Heller ikke disse analysene viser noen signifikant effekt av fars utdanning når kontrollvariablene tas inn i modellen.

Det ser altså ut til at fedre med ganske høye inntekter noe oftere enn dem med lavere inntekt har delt bosted for barnet. Det er viktig å huske på at vi her måler inntekten på intervju tidspunktet, og ikke ved samlivsoppløsning da mange av avtalene om delt bosted for barnet trolig ble inngått. Slike ordninger kan imidlertid endres etter hvert. Vi vet ikke om de fedrene som oppgir at de har delt bosted for barnet her, har hatt dette hele tiden, eller om dette er en ordning foreldrene har kommet fram til etter hvert. Det er vanskelig å vite hvordan vi skal tolke den positive inntektseffekten i tabell 6.3. Den kan indikere at delt bosted er forholdsviss

dyrt ettersom dette krever mye plass og ofte dobbelt sett av en del utstyr til barnet. Fedre med høye inntekter er bedre i stand til å dekke dette enn dem som har lavere inntekt. Den positive inntektseffekten kan også være et uttrykk for at det i mange tilfelle er dyrt å kjøpe bolig nær barnet, og at fedre i høyinntektsgrupper oftere enn dem med lavere inntekt har råd til dette.

6.2. Ingen klar sammenheng mellom bruk av sosialhjelp og delt bosted

Tabell 6.4 viser resultater fra logistiske regresjonsanalyser av delt bosted og med bruk av sosialhjelp som forklaringsvariabel. Også her er det viktig å huske på at opplysningene om bruk av sosialhjelp gjelder for året 2004 og ikke for tidspunktet for samlivsoppløsning. Samtlige modeller viser en negativ effekt av det å motta sosialhjelp, men denne er ikke statistisk signifikant i noen av modellene. I tråd med den bivariate analysen i tabell 6.1 viser oddsforholdene i tabell 6.4 at fedre som har mottatt sosialhjelp, har delt bosted for barnet sjeldnere enn fedre uten sosialhjelp. Ettersom det er forholdsviss få observasjoner for fedre med sosialhjelp, skal det sterke sammenhenger til for å få statistisk signifikante effekter.

Tabell 6.2. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for om samværsfedre har delt bosted for barnet. Fars inntekt kontinuerlig. (N=1076)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 4	
	Oddsforhold	χ^2	Oddsforhold	χ^2	Oddsforhold	χ^2	Oddsforhold	χ^2
Fars inntekt (kontinuerlig i 10 000 kr)	1,003	3,80			1,004	2,31	1,003	1,36
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)								
Universitet/høgskole 1-4 år			1,40	1,47	1,05	0,03	0,87	0,20
Universitet/høgskole 5 år +			2,04	3,99	1,37	0,61	1,17	0,13
Fars alder (ref: -29 år)								
30-34 år					2,13	1,57	2,40	2,01
35-39 år					2,38	2,13	2,52	2,30
40-44 år					2,53	2,34	2,54	2,23
45 år +					<i>3,16</i>	3,50	3,36	3,74
Far er student (ref: Nei)								
Ja					1,32	0,18	1,32	0,16
Far har dårlig helse (ref: Nei)								
Ja					0,83	0,33	0,79	0,47
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)								
To					1,63	3,98	1,38	1,57
Tre +					1,05	0,01	1,15	0,08
Yngste barns alder (ref: 1-4 år)								
5-9 år					1,40	0,80	1,30	0,44
10-14 år					1,21	0,17	1,08	0,03
15-17 år					1,11	0,03	0,99	0,00
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)								
Gift					5,54	8,01	4,75	6,34
Samboende					<i>3,09</i>	3,59	2,47	2,21
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)					0,93	4,21	0,94	2,25
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)								
Samboende med ny partner					1,19	0,31	1,70	2,61
Gift med ny partner					1,25	0,32	1,96	2,49
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)								
Ja					0,10	31,56	0,09	34,93
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)								
Ja					0,35	1,34	0,43	0,87
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)								
En					1,56	0,66	1,17	0,08
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)								
Ikke gangavstand, men maks ½ time							0,34	19,71
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time							0,12	22,75
2 ½ time eller mer							0,09	17,68
R ²	0,00		0,01		0,17		0,24	

¹ Oddsforhold som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Oddsforhold som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 6.3. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av fars inntekt og utdanning for om samværsfedre har delt bosted for barnet. Fars inntekt gruppert. (N=1076)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Odds- forhold	χ^2	Odds- forhold	χ^2	Odds- forhold	χ^2
Fars inntekt (ref: -149 999 kr)						
150 000 kr - 199 999 kr	1,18	0,13	1,19	0,13	1,10	0,04
200 000 kr - 249 999 kr	1,92	2,55	2,27	3,45	1,79	1,62
250 000 kr - 299 999 kr	2,96	6,94	3,34	6,84	3,02	5,46
300 000 kr +	3,74	11,28	4,35	10,74	3,60	7,55
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)						
Universitet/høgskole 1-4 år			0,85	0,28	0,71	1,08
Universitet/høgskole 5 år +			1,01	0,00	0,87	0,10
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			1,80	0,93	2,17	1,52
35-39 år			1,75	0,87	1,95	1,17
40-44 år			2,07	1,41	2,20	1,56
45 år +			2,52	2,23	2,88	2,78
Far er student (ref: Nei)						
Ja			1,62	0,51	1,57	0,40
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			1,29	0,50	1,15	0,14
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			1,68	4,28	1,37	1,43
Tre +			1,15	0,08	1,16	0,09
Yngste barns alder (ref: 0-4 år)						
5-9 år			1,23	0,30	1,17	0,15
10-14 år			1,05	0,01	0,92	0,03
15-17 år			0,90	0,03	0,79	0,16
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			5,53	7,89	4,57	5,98
Samboende			3,25	3,83	2,51	2,26
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			<i>0,94</i>	2,88	0,96	1,28
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)						
Samboende med ny partner			1,11	0,12	1,53	1,66
Gift med ny partner			1,30	0,43	1,99	2,56
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			0,09	35,49	0,08	38,0
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			0,37	1,21	0,46	0,70
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			1,47	0,48	1,14	0,05
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					0,33	19,91
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					0,12	21,32
2 ½ time eller mer					0,09	16,61
R. ²	0,03		0,20		0,26	

¹ Oddsforhold som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Oddsforhold som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

Tabell 6.4. Resultater fra logistisk regresjonsanalyse av betydningen av bruk av sosialhjelp for om samværsfedre var har delt bosted for barnet. (N=1076)¹

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	Odds- forhold	χ^2	Odds- forhold	χ^2	Odds- forhold	χ^2
Mottok sosialhjelp (ref: Nei)						
Ja	0,52	2,08	0,49	2,15	0,53	1,63
Fars utdanning (ref: Ungdomsskole/videregående)						
Universitet/høgskole 1-4 år			1,01	0,00	0,83	0,32
Universitet/høgskole 5 år +			1,36	0,59	1,16	0,12
Fars alder (ref: -29 år)						
30-34 år			2,13	1,58	2,43	2,05
35-39 år			2,40	2,18	2,58	2,43
40-44 år			2,69	2,69	2,73	2,61
45 år +			3,31	3,81	3,57	4,13
Far er student (ref: Nei)						
Ja			1,22	0,10	1,25	0,11
Far har dårlig helse (ref: Nei)						
Ja			0,90	0,09	0,84	0,24
Antall barn i bidragsrelasjonen (ref: Ett)						
To			1,68	4,41	1,41	1,78
Tre +			1,09	0,03	1,19	0,12
Yngste barns alder (ref: 0-4 år)						
5-9 år			1,38	0,72	1,27	0,38
10-14 år			1,13	0,07	1,03	0,00
15-17 år			1,05	0,01	0,94	0,01
Samlivsstatus ved brudd (ref: Aldri bodd med barnets mor)						
Gift			5,52	7,96	4,81	6,42
Samboende			3,03	3,45	2,48	2,22
Tid siden samlivsbrudd (kontinuerlig i år)			0,93	4,04	0,95	2,05
Fars samlivsstatus nå (ref: Enslig)						
Samboende med ny partner			1,19	0,32	1,68	2,51
Gift med ny partner			1,21	0,23	1,90	2,26
Har barn/stebarn i husholdningen (ref: Nei)						
Ja			0,10	31,73	0,09	35,22
Partner har barn som kommer på besøk (ref: Nei)						
Ja			0,36	1,27	0,44	0,82
Antall bidragsrelasjoner (ref: Flere enn en)						
En			1,51	0,58	1,14	0,05
Reisetid til barnet (ref: Gangavstand)						
Ikke gangavstand, men maks ½ time					0,34	20,16
Mer enn ½ time, men under 2 ½ time					0,12	23,17
2 ½ time eller mer					0,09	17,39
R. ²	0,00		0,17		0,24	

¹ Oddsforhold som er signifikante på 0,05-nivå er skrevet med fet skrift. Oddsforhold som er signifikante på 0,10-nivå er skrevet i kursiv.

7. Oppsummering og diskusjon

7.1. Bakgrunn for analysene

I Norge bor omtrent ett av fire barn sammen med bare én av foreldrene sine, oftest moren. Det er en klar målsetting i norsk familierpolitikk at både fedre og mødre skal være aktive omsorgspersoner for barna sine, også når foreldrene ikke bor sammen. Undersøkelser viser at de fleste samværsforeldre i Norge har forholdsvis mye kontakt med barna sine, men at det er stor variasjon mellom grupper. Det har vært mye diskusjon om hvilke forhold som fremmer, og hvilke som hemmer, en aktiv foreldrerolle etter et samlivsbrudd. Ett sentralt spørsmål er om det er slik at ressurssterke fedre har mer samvær med barna sine enn dem med mindre ressurser, og om trang økonomi kan være et hinder for å se barna så mye som man skulle ønske. Ettersom samvær med barna gjerne medfører en del utgifter, blant annet til transport, mat, aktiviteter og ekstra rom i boligen, er det rimelig å anta at fedre med relativt høy inntekt ser barna mer enn dem med lav inntekt. Fars holdninger og verdier kan også ha betydning for mengden samvær. Høyt utdannede fedre uttrykker ofte mer likestillingsvennlige holdninger enn dem med mindre utdanning. Dette kan gi grunn til å anta at de høyt utdannede spiller en mer aktiv rolle overfor barna etter et samlivsbrudd enn dem med mindre utdanning.

Tidligere analyser har gitt sprikende konklusjoner angående sammenhengen mellom samværsfedres utdanning og inntekt på den ene siden, og kontakten med barna på den annen. Det er ikke enkelt å sammenligne resultater fra ulike undersøkelser ettersom både kontakten med barna og fars inntekt og utdanning måles og operasjonaliseres forskjellig. Videre varierer det hvordan utvalgene er trukket, hvilke forhold man kontrollerer for i analysene, og hvorvidt man baserer seg på opplysninger fra samværsfedrene selv eller barnets mor.

I denne rapporten diskuterer vi betydningen av samværsfedres inntekt, utdanning og bruk av sosialhjelp for samvær med barna på månedlig basis og i ferier. Vi undersøker også om disse faktorene har betydning for om barnet har delt bosted. Som mål på fars inntekt benytter vi inntekt etter skatt. Analysene er basert på

en utvalgsundersøkelse fra 2004, og vi tar utgangspunkt i samværsfedrenes svar. Lignende analyser er tidligere gjennomført på en undersøkelse fra 2002. Månedlig samvær måles ved antall dager med samvær siste måned, og samvær i ferier måles ved antall dager far var sammen med barna i ferier siste år. Vi undersøker også sannsynligheten for å ha vært sammen med barnet minst én dag forrige måned og minst én dag i ferier siste år.

7.2. Resultater. Månedlig samvær

Analysene viser en positiv sammenheng mellom fars inntekt og antall månedlig samværsdager, men sammenhengen er ikke helt lineær. Når fars inntekt behandles som en kontinuerlig variabel målt i 10 000 kr, finner vi ingen inntektseffekt i analysene, så lenge vi ser alle fedre under ett. Separate analyser av fedre som bor nær barna og dem som bor lengre unna, viser imidlertid en viss positiv inntektseffekt for fedre som har mer enn ½ times reisetid til barna.

Når fars inntekt grupperes, ser vi en klar inntektseffekt i analysene. Fedre med inntekt under 150 000 kr har klart mindre månedlig samvær med barna enn dem med høyere inntekt. Inntektseffekten svekkes noe når vi kontrollerer for reisetiden til barna, noe som tyder på at fars inntekt også har en indirekte effekt på mengden månedlig samvær ved at fedre med høy inntekt oftere enn dem med lav inntekt bor nær barna. Også etter kontroll for reisetid, er det imidlertid en klar sammenheng mellom fars inntekt og månedlig samvær. Nå fars inntekt er gruppert, finner vi signifikante inntektseffekter både for samværsfedre som bor forholdsvis nær barna, og for dem som bor langt unna, men effekten er mest markert for dem som bor langt unna.

Fedre med lang universitetsutdanning har noe flere månedlig samværsdager med barna enn dem med utdanning fra ungdomsskole eller videregående skole, men effekten gjelder først og fremst for dem som bor forholdsvis nær barna.

Fedre som mottar sosialhjelp har færre månedlige samværsdager med barna enn dem uten sosialhjelp.

Også denne sammenhengen svekkes noe når vi kontrollerer for reisetid til barnet.

Vi har også undersøkt hvorvidt fars inntekt, utdanning og bruk av sosialhjelp har betydning for om far hadde noe månedlig samvær med barnet overhodet. De fleste fedre, 83 prosent, hadde minst én samværsdag forrige måned. Vi finner ingen effekt av fars inntekt når denne behandles som en kontinuerlig variabel. Når inntekten grupperes, ser vi imidlertid en klar effekt, men denne er ikke lineær. Fedre med lavest inntekt har sjeldnere hatt kontakt med barnet enn fedre med høyere inntekt. Utover dette er det ingen klare forskjeller mellom inntektsgruppene. Fedre med lang universitetsutdanning har oftere enn dem med minst utdanning hatt kontakt med barnet forrige måned. For dem med kortere universitetsutdanning er det imidlertid ingen klar effekt. Det er ellers en klar sammenheng mellom bruk av sosialhjelp og månedlig samvær, slik at fedre som mottok sosialhjelp, langt sjeldnere enn dem uten sosialhjelp, hadde hatt kontakt med barnet forrige måned. Dette stemmer med Skeviks (2006) funn om at bruk av sosialhjelp har stor betydning for det å ha lite kontakt med barn man ikke bor sammen med, men betyr lite for det å ha hyppig kontakt.

7.3. Resultater. Feriesamvær

Det er en klar positiv sammenheng mellom fars inntekt og antall dager med feriesamvær med barna siste år, men sammenhengen er ikke lineær. Inntektseffekten blir derfor forholdsvis beskjeden når fars inntekt behandles som en kontinuerlig variabel. Når inntekten grupperes, blir inntektseffekten klarere. Det er særlig fedre i de laveste inntektsgruppene (under 200 000 kr) som skiller seg ut med færre samværsdager enn dem med høyere inntekt. Ulikt hva som er tilfellet for det månedlige samværet, svekkes ikke inntektens betydning for feriesamværet når vi kontrollerer for reisetid til barna. Geografisk nærhet til barna har mindre betydning for samvær i ferier enn for samvær i det daglige. Fars inntekt har betydning for mengden feriesamvær både for dem som bor nær barna og for dem med lengre reisetid.

Fedre med lang utdanning har mer feriesamvær med barna enn dem med kortere utdanning, men utdanningseffekten er tydeligst for fedre som bor i nærheten av barna.

Det er en klar negativ sammenheng mellom bruk av sosialhjelp og mengden feriesamvær med barna. Fedre med sosialhjelp har nesten en uke mindre feriesamvær med barna enn fedre uten sosialhjelp.

Vi har også undersøkt hvorvidt fars inntekt, utdanning og bruk av sosialhjelp har betydning for om far hadde noe feriesamvær med barnet overhodet. De fleste fedre, 93 prosent, hadde vært sammen med barnet i minst én ferie. Vi finner ingen betydning av fars inntekt

når denne behandles som en kontinuerlig variabel. Når inntekten grupperes, ser vi imidlertid en tydelig inntektseffekt, og det er først og fremst fedrene med lavest inntekt som skiller seg ut. De hadde sjeldnere hatt feriesamvær med barna enn fedrene i høyere inntektsgrupper. Det er også en klar utdanningseffekt, slik at fedre med utdanning på universitetsnivå atskillig oftere enn dem med utdanning fra videregående skole eller ungdomsskole hadde vært sammen med barnet i ferier. Det er videre en klar negativ sammenheng mellom bruk av sosialhjelp og det å ha vært sammen i ferier. Fedre med sosialhjelp hadde langt oftere enn dem uten slik hjelp ikke hatt noe feriesamvær med barna overhodet.

7.4. Resultater. Delt bosted for barnet

En av ti samværsfedre oppgav at de hadde delt bosted for barnet, dvs. at barnet bodde hos dem omtrent halvparten av tiden. Dette var noe vanligere blant fedre med høy enn med lav inntekt. Det er først og fremst fedre med høye inntekter (minst 250 000 kr) som oftere enn dem med mindre inntekt har delt bosted for barnet. Fars utdanningsnivå har ingen klar betydning for hvorvidt barnet har delt bosted eller ikke, og det har heller ikke fars bruk av sosialhjelp. Vi finner en negativ effekt av bruk av sosialhjelp, men den er ikke statistisk signifikant.

7.5. Hvordan skal vi tolke effektene av fars inntekt, utdanning og bruk av sosialhjelp?

Analysene i denne rapporten viser altså at det er klare positive sammenhenger mellom samværsfedres inntekt, utdanningsnivå og bruk av sosialhjelp på den ene siden og mengden kontakt med barna på den annen. Sammenhengene er imidlertid ikke helt lineære i alle tilfelle, og er noe forskjellige for samvær i det daglige, samvær i ferier og det å ha delt bosted for barnet. Hvordan skal vi tolke disse sammenhengene?

Sammenhengen mellom fars inntekt og antall månedlige samværsdager kan tyde på fedre med høy inntekt har bedre mulighet enn dem med lav inntekt til å dekke utgifter i forbindelse med besøk av barn de ikke bor sammen med. Dette gjelder altså også etter at de nye bidragsreglene trådte i kraft, enda samværsforeldre etter disse reglene får et fradrag i bidraget for å dekke utgifter under samvær. Omfattende samvær forutsetter en del ekstra plass og utstyr i boligen, og kan også medføre utgifter til reise. Høy inntekt gjør det også enklere å ta barna med på aktiviteter som kan gjøre det mer attraktivt å besøke faren. Vi har også sett at høy inntekt har en viss indirekte effekt på mengden samvær ved at fedre i høyinntektsgrupper oftere enn andre bor nær barna. Vi vet ikke sikkert hva dette skyldes, men en mulig forklaring kan være at fedre med høy inntekt oftere enn andre har råd til å kjøpe seg bolig i nærheten av barnet. En annen mulighet kan være at foreldre med høy inntekt i mindre grad enn andre flytter langt av gårde etter et samlivsbrudd fordi

de bor i områder med tilgang til attraktive jobber som det er vanskelig å finne maken til i andre deler av landet. Dette er foreløpig bare antakelser som eventuelt kan testes ut nærmere i videre analyser.

Når det gjelder det å ha hatt kontakt med barnet overhodet siste måned, ser vi ingen lineær inntekts-effekt. Her er det fedrene med lavest inntekt som skiller seg ut ved at de sjeldnere enn andre har hatt kontakt med barna. Dette kan tolkes slik at dårlig økonomi gjør det vanskelig å ha råd til samvær med barnet overhodet, men sammenhengen kan også ha med fedres selvfølelse å gjøre. Noen fedre kan finne det vanskelig ikke å kunne spandere noe ekstra på barnet når de møtes og foretrekker kanskje derfor å unngå kontakt med barna. Den klare sammenhengen mellom bruk av sosialhjelp og det ikke å ha sett barnet siste måned, kan støtte en slik tolkning. Stram økonomi kan altså tenkes å virke begrensende på kontakten med barna både fordi samværsfedre har vanskelig for å dekke utgifter ved samværet, og fordi de synes det er nedverdiggende at de ikke kan leve opp til egne og andres forventninger om å være en god forsørger. Skevik (2006) diskuterer nettopp en slik indirekte betydning av det å ha lav inntekt. Mange fedre identifiserer seg med forsørgerrollen, men opplever at de ikke kan fylle denne godt nok dersom de ikke kan tilby barna litt ekstra når de kommer på besøk. De kan da komme til å trekke seg unna og redusere kontakten med barna. Det datamaterialet vi har benyttet i denne rapporten, gjør det ikke mulig å teste en slik tolkning direkte.

Som vi har vist, er det ingen lineær sammenheng mellom fars inntekt og mengden feriesamvær med barna. Fedre med inntekt over en viss størrelse (200 000 kr) har betydelig mer feriesamvær enn dem med lavere inntekt, men det er ingen klar variasjon etter fars inntekt for dem med minst 200 000 kr i inntekt. Dette tyder på at det ikke er noen forutsetning å kunne lokke med dyre og eksotiske ferieopplevelser for å ha omfattende samvær i ferier, men at inntekt under et visst nivå kan vanskeliggjøre mye samvær. Dette støttes av den negative sammenhengen mellom bruk av sosialhjelp og mengden feriesamvær, samt av det faktum at fedre i laveste inntektsgruppe, og fedre med sosialhjelp, klart sjeldnere enn andre fedre hadde hatt feriesamvær med barnet overhodet.

Når det gjelder den klare positive effekten av fars utdanningsnivå for om far hadde samvær med barnet forrige måned og i ferier siste år, er det nærliggende å tolke dette slik at høyt utdannede fedre har klarere normer om en aktiv farsrolle enn dem med mindre utdanning. Dette gjør at de setter mye inn på å ha kontakt med barn de ikke bor sammen med. Det er imidlertid mindre klare sammenhenger mellom fars utdanningsnivå og antall dager med samvær siste måned og antall dager med feriesamvær siste år.

I analysene i denne rapporten har vi kontrollert for en rekke forhold ved samværsfar selv, ved barna, ved forholdet til barnets mor, og ved fars nåværende husholdning. Vi har imidlertid ikke tatt hensyn til mors sosioøkonomiske ressurser. Mengden samvær mellom samværsfar og barn avhenger ikke bare av fars ønsker og muligheter, men også av hva mor ønsker og legger til rette for. Eksempelvis kan vi tenke oss at høyt utdannede mødre har vært vant til en jevnere fordeling av barneomsorgen før samlivsbruddet enn dem med mindre utdanning, og er mer innstilt på at far skal spille en aktiv rolle etter bruddet. Det vil ofte være sterk korrelasjon mellom partenes utdanningsnivå slik at høyt utdannede mødre har barn med høyt utdannede fedre. Følgelig kan vi ikke helt utelukke at effektene av fars inntekt og utdanning ville svekkes noe hvis vi også tok hensyn til mors utdanning. Det er også mulig at mors økonomiske situasjon har betydning for kontaktmønsteret mellom far og barn. Eksempelvis kan vi tenke oss at mødre med høy inntekt strekker seg lengre for å dekke barnas reiseutgifter ved besøk hos far, enn mødre med lavere inntekt. Noe av effekten av fars inntekt kan dermed være knyttet til mors inntekt hvis fedre med høy inntekt har tidligere partnere med høy inntekt. Som vi har redegjort for tidligere (kapittel 2.4), har vi ikke opplysninger om mors sosioøkonomiske ressurser for alle de samværsfedrene som inngår i analysene i foreliggende rapport. I de tilfelle der også barnets mor har besvart spørreskjemaet, har vi imidlertid opplysninger om mors utdanning og inntekt. Dersom vi skulle inkludere slik informasjon i analysene, måtte vi begrense oss til å se på samværsfedre der også barnets mor deltok i undersøkelsen. Dette ville gi færre observasjoner i analysene og trolig et litt mindre representativt utvalg av samværsfedre. Det er imidlertid fullt mulig å foreta slike analyser dersom det er ønskelig å se på betydningen også av mors sosioøkonomiske ressurser.

Litteratur

Brandth, Berit og Elin Kvande (2003): *Fleksible fedre: maskulinitet, arbeid, fleksibilitet*. Oslo: Universitetsforlaget.

Barne- og familiedepartementet (2001): *Om lov om endringer i barnelova, forskotteringsloven og i enkelte andre lover (nye regler for beregning av barnebidrag m.m.)*, Ot.prp. nr. 43, 2000-2001, Akademika As, Oslo.

Cooksey, Elizabeth C. og Patricia H. Craig (1998): Parenting from a distance: The effects of paternal characteristics on contact between nonresidential fathers and their children. *Demography* vol. 35 (2): 187-200.

Jensen, An-Magritt og Stein-Erik Clausen (1997): *Samvær og fravær. Foreldres kontakt med barn de ikke bor sammen med*. Norsk institutt for by- og regionsforskning. Notat1997:103.

Jensen, An-Magritt (2005): Barn som bor med far bor også med mor. *Samfunnsspeilet* årg. 19 (2): 30-38.

Kitterød, Ragni Hege (2002): Store endringer i småbarnsforeldres dagligliv. *Samfunnsspeilet*, årg. 16 (4-5): 14-22.

Kitterød, Ragni Hege (2004a): *Foreldreskap på tvers av hushold. Ansvar og omsorg for barn blant foreldre som ikke bor sammen. Resultater fra Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002*. Statistisk sentralbyrå, Rapporter 2004/15.

Kitterød, Ragni Hege (2004b): Samvær med barn etter samlivsbrudd. Hva svarer far og hva svarer mor? *Samfunnsspeilet* årg. 18 (2): 55-64.

Kitterød, Ragni Hege (2005): *Når mor og far bor hver for seg. Ansvar og omsorg for barna før og etter bidragsreformen*. Statistisk sentralbyrå, Rapporter 2005/22.

Kitterød, Ragni Hege (2006a): Stor avstand - lite samvær? Samværsfedres tid med barn per måned og i ferier. *Tidsskrift for velferdsforskning* årg. 9 (2): 100-115.

Kitterød, Ragni Hege (2006b): Samværs mødre - liten gruppe med mye omsorg. *Samfunnsspeilet* årg. 20 (1): 19-28.

Kitterød, Ragni Hege og Jan Lyngstad (2006): *Mest samvær blant ressurssterke fedre? Betydningen av inntekt og utdanning for samværsfedres kontakt med barna*. Statistisk sentralbyrå, Rapporter 2006/35.

Lyngstad, Jan (2004): Samværsforeldres kontakt med sine barn: Mer faktisk enn avtalt samvær. *Samfunnsspeilet* årg. 18 (2): 47-54.

Lyngstad, Jan og Erik Nymo (2006): Økonomisk velferd blant foreldre som ikke bor sammen. Hvem har best råd? *Samfunnsspeilet* årg. 20 (3): 23-33.

Lyngstad, Jan (2007): Endringer i barnebidraget etter bidragsreformen. Hvem har fått redusert og hvem har fått økt bidrag? Kommer i *Samfunnsspeilet* 2/2007. (Tittelen er foreløpig).

Manning, Wendy D. og Pamela J. Smock (2000): "Swapping" Families: Serial Parenting and Economic Support for Children. *Journal of Marriage and the Family* vol. 62: 111-122.

Manning, Wendy D., Susan D. Stewart og Pamela J. Smock (2003): The Complexity of Fathers' Parenting Responsibilities and Involvement With Nonresident Children. *Journal of Family Issues* vol. 24 (5): 645-667.

Skaare, Sven og Gunnar Fodnesbergene (2005): *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2004. Dokumentasjonsrapport*. Statistisk sentralbyrå, Notater 2005/41.

Skevik, Anne og Krister Hyggen (2002): *Samværsfedrenes situasjon. Rapport fra en spørreundersøkelse*. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. Rapport 15/02.

Skevik, Anne (2006): 'Absent fathers' or 'reorganized families'? Variations in father-child contact after parental break-up in Norway. *The Sociological Review* vol. 54 (1): 114-132.

Stephens, Linda S. (1996): Will Johnny See Daddy This Week? An Empirical Test of Three Theoretical Perspectives of Postdivorce Contact. *Journal of Family Issues* vol. 17 (4): 466-494.

Sætre, Aina Helen (2004): *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002. Dokumentasjons- og tabellrapport*, Statistisk sentralbyrå, Notater 2004/6.

Teigen, Mari (2006): Holdning til likestilling - nye polariseringstendenser. *Sosiologisk tidsskrift* årg. 14 (3): 254-275.

Thuen, Frode (2004): *Livet som deltidsforeldre*. Bergen: Fagbokforlaget.

Vedø, Anne (2004): *Vekter i undersøkelsen om samvær og bidrag 2002*, Statistisk sentralbyrå, Notater 2004/25.